

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **OCHRANA OBYVATELSTVA**

Autor: Václav Profant

Vedoucí práce: Ing. Libor Líbal

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem Mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Václav Profant

Poděkování

Srdečně bych rád poděkoval mému vedoucímu práce Ing. Liborovi Líbalovi za jeho snahu, odborné vedení a za poskytnutí cenných rad. Děkuji Ing. Vladimírovi Stolínovi z Policejního prezidia České Republiky za poskytnutí dat potřebných k provedení výzkumu. Zároveň bych také chtěl poděkovat doc. JUDr. Romanovi Svatošovi, Ph.D. za seznámení se statistikou kriminality Policie České Republiky.

Mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji

Abstrakt

Pro svoji bakalářskou práci jsem zvolil téma Mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji. Tyto události jsou mimořádně nebezpečné a celkově užívání drog ohrožuje zdravý vývoj celé společnosti. Hlavním cílem empirického kvantitativního výzkumu bylo deskriptivně zmapovat vývojový trend mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji. Dostupnost literatury k danému tématu byla značně omezená.

V teoretické části jsem se zaměřil na teoretická východiska, základní pojmy týkající se mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek. Dále podávám přehled o nejznámějších zneužívaných návykových látkách a jejich klasifikaci. Nakonec této části uvádím legislativu týkající se drog.

V praktické části provádím empirický kvantitativní výzkum, jehož hlavním cílem bylo deskriptivně zmapovat vývojový trend mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji. Za metodu jsem vybral obsahovou analýzu textu, kterou jsem uskutečnil kvantitativním způsobem. Při stanovení základního souboru textů jsem analyzoval úřední dokumenty – veřejně přístupné oficiální statistické přehledy kriminality Policie České Republiky a data evidované kriminální statistikou Policie ČR poskytnuté Policejním prezidiem České Republiky – Odbor informatiky a informačních technologií. Provedeným výzkumným šetřením v časovém horizontu 5 let – období 2010 - 2015, jsem si odpověděl na výzkumný problém, formulovaný pomocí výzkumných otázek a dospěl k závěru, že některé mimořádné události jsou skutečně páchany pod vlivem OPL. Výzkum prokázal vzestupný vývojový trend mimořádných událostí páchaných v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek.

Závěrem rekapituluji výsledky bakalářské práce a doporučuji její využití v praxi.

Klíčová slova

Mimořádná událost; Omamné a psychotropní látky; Skutek; Empirický kvantitativní výzkum; Vývojový trend

Emergencies related with using narcotic and psychotropic substances in South Bohemian Region

Abstract

I chose the topic "Emergencies related with using narcotic and psychotropic substances in South Bohemian Region" for my bachelor thesis. These events are extraordinarily dangerous and overall abuse drugs threatens the healthy development of the whole society. The main objective of empirical quantitative research was descriptively chart development trend of emergencies related with using narcotic and psychotropic substances in South Bohemian Region. Availability of literature to the topic was considerably limited.

In the theoretical part I focused on theoretical background, basic concepts regarding with emergencies related with using narcotic and psychotropic substances. Further I wrote overview about the most famous abused drugs and their classification. At the end of this part I mention laws and regulations regarding drugs.

The practical part consists of empirical quantitative research whose the main objective was descriptively chart development trend of emergencies related with using narcotic and psychotropic substances in South Bohemian Region. For the method I chose content analysis of the text which I made in a quantitative way. By determining statistical population of texts I analyzed official documents - public available official statistical data of criminality of Police of the Czech Republic and data provided of Police Presidium of the Czech Republic, Department of Computer Science and Information Technology Operation. The research survey in the term of 5 years - 2010 - 2015 I answered on a research problem, defined by using research questions. I concluded that some emergencies are trully committed under the influence of narcotics and psychotropic substances. The research demonstrated upward developmental trend of emergencies committed under the influence of narcotics and psychotropic substances.

Finally I summarize the results of bachelor thesis and I recommend its use in practice.

Key words:

Emergencies; Narcotic and psychotropic substances; Deed; Empirical quantitative research; Developmental trend

Obsah

Úvod	8
1. Teoretická část	9
1. 1 Mimořádná událost.....	9
1. 2 Drogy.....	9
1. 3 Drogová závislost.....	11
1. 4 Rozdělení drog	11
1. 5 Historie užívání drog.....	13
1. 6 Konopné drogy.....	15
1. 7 Halucinogeny	17
1. 8 Stimulační drogy	19
1. 9 Opioidy a opiáty	22
1. 10 Evropská zpráva o drogách 2016: Trendy a vývoj.....	24
1. 11 Klíčová legislativa týkající se drog na území České Republiky	26
2. Cíl práce, výzkumná otázka a metodika výzkumu	30
2. 1 Formulace hlavního cíle a dílčích cílů výzkumu	30
2. 2 Formulace výzkumných otázek.....	31
2. 3 Operacionalizace pojmů použitých v cíli práce a výzkumných otázkách.....	32
2. 4 Formulace výzkumné metody a techniky	33
3. Výsledky.....	35
3. 1 Celková kriminalita a kriminalita spáchaná pod vlivem OPL v Jihočeském kraji	35
3. 2 Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji.....	43
3. 3 Skutky spáchané pod vlivem omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji	47

4. Diskuse	51
5. Závěr	54
6. Seznam literatury.....	55
7. Seznam tabulek	60
8. Seznam obrázků	61
9. Seznam příloh.....	62
10. Seznam zkratek	63

Úvod

V bakalářské práci se zabývám tématem mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji, neboť drogy jsou velmi aktuální téma v dnešní společnosti a je zapotřebí věnovat mu neustálou pozornost. V České Republice zůstává několik posledních let nejzávažnějším problémem velkoobjemová nelegální výroba a vývoz metamfetaminu (pervitinu). Evropská zpráva o drogách 2016 uvádí, že většina metamfetaminu v Evropě se vyrábí v České Republice a okolních státech a nejčastěji zachycovaným stimulantem v České Republice je právě metamfetamin (pervitin).

Česká Republika se v průzkumu světové agentury Bloomberg umístila na prvním místě nejdekadentnějších zemí světa, který vznikl na základě dat z roku 2013. V průzkumu Česká Republika obsadila 6. příčku v počtu uživatelů amfetaminů a v počtu uživatelů marihuany držíme s přehledem první místo (Nejdekadentnější země světa..., 2015). Omamné a psychotropní látky jsou pohromou pro děti, mladistvé i dospělé, jelikož s užíváním drog jsou spjaty nejenom zdravotní a sociální problémy, ale i páchání trestné činnosti a ztráty na životech. Dlouhodobé zneužívání drog způsobuje celkovou degeneraci osobnosti uživatele drog, ztrátu jedinečnosti osobnosti a vede k poklesu sociálního statusu.

Národní strategie protidrogové politiky ČR na období 2010 až 2018 v souladu se svým dlouhodobým charakterem definovala v době svého vzniku v obecné rovině 4 základní cíle: snížit míru experimentálního a příležitostného užívání drog zejména mladými lidmi, snížit míru problémového a intenzivního užívání drog, snížit potenciální rizika spojená s užíváním drog pro jedince a společnost a snížit dostupnost drog zejména pro mladé lidi (Národní strategie protidrogové politiky..., 2014).

Bakalářská práce je členěna na teoretickou a empirickou část. V teoretické části jsem se zaměřil na teoretická východiska, základní pojmy týkající se mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek a zejména na vybrané jednotlivé omamné a psychotropní látky. Nakonec této části je uvedena legislativa týkající se drog. V empirické části zjišťuji, jak často, v kolika případech dochází k mimořádným událostem pod vlivem drog. Cílem výzkumu je deskriptivně zmapovat vývojový trend mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji. Téma drogové problematiky je značně rozsáhlé a mým účelem nebylo podrobně vylíčit tuto oblast, kdežto seznámit se zásadními částmi této problematiky.

1. Teoretická část

Cílem teoretické části bakalářské práce je prostudování a analýza dostupných zdrojů. Teoretická část je složena z jedné kapitoly a jedenácti podkapitol. Podkapitoly pojednávají o: mimořádná událost, drogy, drogová závislost, rozdělení drog, historie užívání drog, konopné drogy, halucinogeny, stimulační drogy, opioidy a opiáty, Evropská zpráva o drogách 2016: Trendy a vývoj a klíčová legislativa týkající se drog na území České Republiky.

1. 1 Mimořádná událost

Podle § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů je mimořádná událost definována jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací (Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému).

V souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek se jedná o specifické mimořádné události v působnosti Policie ČR. Spadají do skupiny antropogenních mimořádných událostí, což jsou události způsobené činností člověka (Martinek, 2016).

Policie tento typ mimořádných událostí řeší většinou vlastními silami, nebo v součinnosti s dalšími složkami integrovaného záchranného systému. Pojem mimořádné události je v rámci policejní činnosti dále vymezen v Závazném pokynu Policejního prezidenta č. 100/2001 v článku 17, který vymezuje mimořádnou událost jako událost, která značnou měrou ohrožuje nebo narušuje společenské zájmy, při které došlo nebo by mohlo dojít ke ztrátám na životech, ke zranění osob nebo velkým hmotným škodám. Mimořádná událost nemusí obsahovat takové ukazatele intenzity, ale vzhledem k domácí, politické, mezinárodní, ekonomické a jiné situaci je potřebné ji za mimořádnou událost spatřovat. Na základě shora uvedeného interního aktu vyplývá, že definice mimořádné události je přímo určená pro potřeby Policie ČR s určujícími prvky pro stanovení mimořádné události (Karhan, 2010).

1. 2 Drogy

Užívání drog poškozuje zdraví a kvalitu života nejenom uživatelů drog a jejich blízkých, ale v důsledku negativních zdravotních, sociálních, ekonomických a bezpečnostních dopadů, které s užíváním drog souvisejí, ohrožuje i zdravý vývoj celé společnosti (Kalina et al., 2003).

V minulosti pojmem droga byly označovány suroviny rostlinného nebo živočišného původu používaná jako léčivo, které se využívali především ve fytoterapii (Vorel, 1996).

Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) je od roku 1969 považována za drogu jakákoliv látka, která, je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí (Zábranský, 2003).

V současnosti pojmem droga označujeme omamné a psychotropní látky (OPL). Dle definice Jiřího Presla je možno jako drogu chápat každou látku, ať už přírodní nebo syntetickou, která musí splňovat dva následující předpoklady:

- látka má tzv. psychotropní efekt, tj. že určitým způsobem ovlivňuje prožívání reality jedince
- může vyvolávat závislost, má tzv. „závislostní potenciál“ (Zábranský, 2003).

Podle § 130 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, se návykovou látkou rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Ilegální, nezákonné, státem nepodporované omamné a psychotropní látky jsou explicitně uvedeny v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů (Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek).

Na závěr této části považuji za důležité zmínit se o odborném pojmu prekursor. Prekursorem může být označována chemická látka do značné míry specifická a určující pro výrobu té či oné drogy („prekursory drog“). Každý prekursor je sám o sobě zabudován do finální drogy a velkou měrou se podílí na konečné molekulární struktuře drogy. Konkrétní druh syntetické drogy nelze vyrobit bez určitého prekursoru, např. k výrobě metamfetaminu je potřebným prekursorem efedrin či pseudoefedrin (Štáblova et al., 2005).

Nakládání s prekursory v České Republice je regulováno zákonem č. 167/1998 Sb., o návykových látkách ve znění pozdějších předpisů, kde je uvedeno, že prekursorem je látka uvedená v kategorii 1 přílohy 1 v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog nebo v kategorii 1 přílohy Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 (Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách).

1. 3 Drogová závislost

Známa též pod názvem toxikomanie. Jedná se o abnormální, až patologický stav spojený s neovladatelnou touhou po opakovaném braní drogy, mnohdy s tendencí zvyšovat dávky. Zneužíváním drogy může vzniknout závislost psychická, fyzická (somatická) nebo oba typy závislosti. Bez drogy v organismu dochází k abstinčním příznakům s množstvím velice nepříjemných projevů, které nutí závislého včas a za každou cenu drogu získat (Valíček, 2000). Velmi často je fyzická závislost spojena se vznikem tolerance, kdy k vyvolání stejného účinku je zapotřebí navyšování dávky dané drogy. K chronické intoxikaci dochází při opakovaném užívání drogy v krátkých intervalech a velkých dávkách (Vorel 1996).

Psychická závislost nutí člověka užívat drogu za účelem navození příjemného psychického stavu, nebo aby zabránil nepříjemným pocitům a neklidu. V této souvislosti se za příjemný stav nepovažují pouze pocity jako štěstí, euforie, povznesená nálada, ale paradoxně i stavy normálně považované za nepříjemné, např. pocit jako na pokraji smrti nebo úzkost (Vorel 1996).

Fyzická závislost se objevuje tam, kde si organismus již zvykl na časté užívání drogy. K abstinčním příznakům dochází, pokud dojde k přerušování užívání drog nebo k pouhému snížení dávky (např. pocení, nevolnost, třes, neklid, nechutenství, zvracení, husí kůže, rozšířené zornice, úzkost, nespavost, křeče, zácpa, průjem, pokles krevního tlaku), které se objevují pro určité skupiny drog v typických souborech. Tyto soubory příznaků nazýváme jako abstinční syndromy (Vorel 1996).

1. 4 Rozdělení drog

Mezi odbornou a laickou veřejností existuje celá řada systémů dělení drog. Drogy dělíme podle mnoha kritérií. Mezi nejčastější patří následující dělení.

Dělení podle postoje společnosti ke droze

- legální (společensky tolerované) - staly se součástí běžného životního stylu, jsou společensky tolerovány, ale může dojít ke vzniku stejné závislosti jako na ilegální drogy (např. kofein, alkohol, nikotin, léky, organická rozpouštědla)
- ilegální (společensky netolerované) - drogy postavené mimo zákon, společností netolerované - např. marihuana, hašiš, extáze, pervitin, heroin (Rozdělení drog, © 2016)

Dělení dle rizika vzniku závislosti

- Drogy měkké – drogy s přijatelným rizikem, kam zařazujeme např. alkohol, kávu, tabákové výrobky a produkty konopí.
- Drogy tvrdé – drogy s nepřijatelným rizikem, mezi které patří např. kokain, crack, heroin a pervitin. Tyto drogy mají jednoznačně vysoké riziko vzniku závislosti (Valíček, 2000).

Dělení drog na základě jejich původu

- přírodní drogy – drogy získané z přírodních zdrojů, kde není potřeba k výrobě využívat žádné chemikálie, jsou užívány v původní rostlinné podobě (např. konopné produkty, opium, listy keře koka, psychoaktivní houby, různé druhy kaktusů)
- polosyntetické drogy – drogy rostlinného původu, které jsou extrahovány a následně zpracovány chemickou cestou do finální podoby drogy (např. morfin, heroin, LSD, crack, kokain)
- syntetické drogy – drogy jsou vyráběny pouze chemickou cestou, k výrobě jsou zapotřebí prekursorů a pomocné chemické látky např. amfetaminy a jejich deriváty, MDMA, opioidy, PCP, atd. (Štáblová et al., 2005).

Rozdělení podle typu účinků na lidský organismus a chemického složení

- halucinogeny (např. marihuana, hašiš, PCP, LSD, psylocibin)
- stimulancia CNS (např. kokain)
- tlumivé látky - např. morfin, heroin, benzodiazepin (Zábranský 2003).

Halucinogenní drogy jsou charakteristické zejména kvalitativní změnou vědomí. Požití těchto drog je často doprovázeno výraznými změnami psychiky, intenzity a hloubky vnímání. Můžeme se setkat se zrakovými a sluchovými halucinacemi, projevy odosobnění. Objevuje se deformace času a prostoru a zvuky mohou být vnímány barevně. V některých případech se dostavuje splynutí s přírodou či vesmírem, ale i hrůzné halucinace, které jsou svojí hodnověrností a intenzitou často nebezpečné pro postiženou osobu. Psychická a fyzická závislost se nijak zvlášť neprojevuje, rizikem v tomto případě je nevyzpytatelnost jejich efektu (Valíček 2000).

Stimulační drogy působí povzbudivě na centrální nervovou soustavu. Jedná se zejména o kokain či pervitin. Po požití těchto drog nastává euforie a zároveň ustupuje potřeba spánku, únava či chuť k jídlu. Zlepšuje se sebevědomí a zvyšuje se aktivita a představitost. Stimulační drogy jsou poměrně dost návykové.

Při předávkování dochází k agitovanosti a chaotickému myšlení. Fyzická závislost se příliš neprojevuje, naopak vzniká psychická závislost, která vede k nutkavé touze po opakovaném užívání. V souvislosti s nadměrným užíváním (abúzem) se můžeme setkat s paranoiou, následně až s paranoidně halucinátorním syndromem, známém spíše pod slovem stíha, který může přejít až do tzv. toxické psychózy (Valíček 2000).

Významným celkem tlumivých látek jsou opiáty, léky původně získané z opia. Nejznámějšími představiteli těchto látek je morfin a kodein, které se v medicíně využívají k tlumení silných bolestí a tišení kašle. Ve zdravotnických zařízeních platí zvláštní předpisy zacházení s opiem. Opiáty vyvolávají poměrně rychle silnou fyzickou závislost a můžeme se následně setkat s bolestí svalstva a kloubů, průjmem, slzením či pocením (Valíček 2000).

1. 5 Historie užívání drog

Historii omamných a psychotropních látek lze datovat již od počátku lidské historie. V prvopočátcích byly využívány především pro léčitelství, věštění a jiné rituální a spirituální praktiky (Historie užívání drog, 2005).

Lidé zřejmě objevili halucinogenní účinky některých rostlin v době mezi desátým a třetím tisíciletím před naším letopočtem. Toto tvrzení podporují nálezy nádob s vyobrazením rostlinných drog z archeologických vykopávek (Valíček, 2000).

Na území starodávné Mezopotámie již v době 8 000 – 5 000 let př. n. l. (neolit) byly doložitelně známy vlastnosti makové šťávy. Mák (*Papaver somniferum*) se pěstoval již ve starém Egyptě (14. století př. n. l.) na rozlehlých plochách a byl z něj vyráběn božský lék proti bolesti – opium. Jedním z důkazů toho, že od počátku byly známy i opojné vlastnosti, nejen léčebné, jsou sošky „bohyní máku a makovic“ ze starověké Kréty (13. století př. n. l.), které mají v obličeji zvláštní výraz extáze v opiovém opojení (Historie užívání drog, 2005).

Alkohol (ethylalkohol) se řadí mezi nejrozšířenější, nejstarší a nejvíce užívané drogy a mezi drogami zaujímá specifické místo (Historie užívání drog, 2005). Vzniká kvašením nejrůznějších druhů ovoce a obilovin. Před 6 000 až 8 000 lety v oblasti Blízkého východu se poprvé začalo vyrábět víno (Mann, 1996).

Konopí (*Cannabis indica*) je jedna z nejstarších kulturních rostlin lidstva. Její původ je bezpochyby z centrální Asie, odkud se rozšířila do Afriky a do Číny. Okolo roku 3 000 př. n. l. v knize léčiv čínského lékaře Sheng-Nunga je vylíčeno jako droga proti zácpě, malárii, revmatismu a dalším obtížím. Indická literatura (kolem roku 800 př. n. l.)

uvádí, že konopí je lék proti mnoha nemocím a také je popisováno jeho užití v duchovní sféře, např. při uctívání boha Višnu (Historie užívání drog, 2005).

Účinky listů keře koky (Erythroxylon coca) jsou známy v Jižní Americe pravděpodobně už 5 000 let. Indiánské legendy ze 14. století vypráví o božském listu, který zarmoucené rozveselí, hladové nasytí a vyčerpané posílí. Byl využíván také jako posilovací prostředek pro ulehčení pohybu ve vysokých horách. Dodnes roste vysoko v horách východní Afriky a jižní Arábie keř Kath (Catha edulis) se stimulačními účinky, který využívali především běžci – poslové ve staré Habeši (Historie užívání drog, 2005).

Pravděpodobně ve všech částech světa byly důležitou součástí náboženství halucinogenní drogy. Zhruba 4 000 let starý a částečně přežívající dodnes je houbový kult indiánů střední Ameriky. Mezi tradiční halucinogeny patří „božské maso“ - lysohlávky *Psilocybe mexicana* s největším rozmachem u Aztéckých kněží. Dále mexický kaktus *Peyotl*, amazonská „epena“ – šňupací prášek z kůry stromu *Virola*, „pipiltzintzintli“ – listy šalvěže divotvorné nebo „ololiuqui“ – semena povijnice. Epidemie popisovaná jako „svatý oheň“, příčina poměrně častých i hromadných otrav žitem v Evropě v době středověku byl námel paličkovice nachové (*Claviceps purpurea*). Špatnou pověst měly i tzv. drogy nočních stínů, jako jsou bobule rulíku zlomocného (*Atropa belladonna*), kořen mandragory (*Mandragora officinalis*), durman (*Datura*) či semena blínu (Historie užívání drog, 2005).

K obrovskému rozšiřování drog zejména v Evropě a Severní Americe docházelo teprve s dobou velkých objevů v 19. století z důvodu rozvoje farmaceutického výzkumu a průmyslu. V této době došlo k izolování alkaloidů např. v roce 1803 – morfin, 1820 – kodein, 1828 – nikotin, 1833 – atropin, 1859 – kokain, 1887 – efedrin. Brzo poté se většina těchto látek začala komerčně vyrábět např. morfin od roku 1828 a kokain od 1862 - firma Merck, heroin od roku 1862 – firma Bayer. Automatizace farmaceutického průmyslu umožnila rozšířit po světě léčiva s obsahem zmíněných omamných látek, včetně alkoholu a konopí. I v průmyslu tabákovém dochází k automatizaci procesu, což umožňuje v 19. století uvést na trh cigarety. Kolem roku 1855 podle odhadů pravidelně užívaly drogy stovky milionů lidí – 10 milionů lidí koku, až 300 mil. lidí konopí a 400 mil. lidí opium. Jen stěží mohli předpokládat všechny možné nežádoucí účinky. Vynález injekční jehly v roce 1853 přinesl možnost testovat další neznámé rozměry účinků některých drog. Dochází k nebezpečnému zneužívání drog, původně určených k léčbě. Další nárůst drogových závislostí pozorujeme na přelomu století a ve dvacátých letech. Zároveň strmě narůstají zdravotní i sociální dopady a společenské

komplikace spojené s užíváním drog (Historie užívání drog, 2005). V té době se v mezinárodním měřítku objevovala potřeba regulovat negativní účinky drog a začínají mezinárodní jednání o narkotikách. V roce 1909 se konala Šanghajská konference ohledně rezoluce proti kouření opia a požadavek kontroly drog. V roce 1912 byla sjednána první tzv. Haagská mezinárodní opiová konvence s požadavky ohledně výroby, obchodu s opiáty a kokainem omezit jen na lékařské účely a také kontrolní režimy na národní úrovni. Dále v roce 1925 byla v Ženevě sjednána Mezinárodní opiová úmluva, která zavazovala vlády podávat roční statistická hlášení o výrobě opia, koky a cannabis a čtvrtletní zprávy o exportu a importu drog. Závazky z mezinárodních úmluv se staly základem pro protidrogové zákony v jednotlivých zemích (Štáblova et al., 2005).

Od počátku 20. století společnost rozdělila drogy na legální a ilegální. V případě důležitých léčiv se velmi zpřísnila pravidla zacházení a výroba ilegálních drog je zakázána a trestána. Postupně dochází k nelegální syntéze řady nových drog, především halucinogenů a stimulantů. Začíná přibývat počet mezinárodních ilegálních organizací. V roce 1961 byla uzavřena v New Yorku mezinárodní Jednotná úmluva o omamných látkách (Single Convention on Narcotic Drugs) o zákazu všech drog lidem škodlivých, která byla podpořena dalšími dohodami v pozdějších letech. Závislost na omamných látkách včetně alkoholismu a závislosti na nikotinu se začínají posuzovat jako chronická onemocnění CNS. Čím dál více je podporována prevence závislosti, její léčba a také výzkum mechanismů závislosti. Navzdory tomu se stále rozšiřuje škála užívaných drog a zvyšuje se počet lidí závislých na drogách (Historie užívání drog, 2005).

1. 6 Konopné drogy

Konopí (Cannabis) je jednou z nejstarších pěstovaných plodin (Valíček, 2000). Systematicky konopí řadíme do čeledi *Urticales* (kopřivotvaré), čeledi *Cannabinaceae* - konopnaté (Dupal, 2010).

Zpravidla se rozlišují tři druhy:

- Cannabis sativa (Linné 1737)
- Cannabis indica (Lamarck 1783)
- Cannabis ruderalis (Janischewsky 1924) (Kalina et al., 2003).

Dále existují ještě druhy určené pro průmyslové využití, v kterých je obsah psychotropních látek minimální. Konopí je jednoletá dvoudomá rostlina, vytváří buď samčí nebo samičí rostliny. Samičí rostliny jsou z hlediska obsahu psychotropních látek významnější a zároveň bývají mohutnější (Sananim 2007).

V roce 1964 byly identifikovány účinné psychoaktivní látky obsažené v rostlinách konopí, dnes nazývané cannabinoidy (Kalina et al., 2003). Hlavní psychoaktivní složkou této drogy je látka THC zvaná Delta-9-tetrahydrokanabinol (Iversen, 2006). Z této látky údajně pochází 70 - 100 % účinků. Obsah účinné látky drogy může mít až 12 % THC v sušině. Z hlediska psychoaktivních účinků rostliny, tedy jakou bude mít „potenci“ – psychotropní sílu, zásadně ovlivňuje množství a zastoupení cannabinoidů v dané rostlině. Dalšími známými cannabinoidy jsou Cannabidiol (CBD), Cannabinol (CBN), Tetrahydrocannabivarin (THCV) a Cannabichromen - CBC (Dupal, 2010).

Droga se vyskytuje a je zneužívána ve dvou základních formách – marihuana a hašiš (Valíček, 2000).

Marihuana

Marihuana je směs listů, větvíček, semen, květů a palic. Samičí rostliny obsahují nejvíce psychoaktivních látek. Obsah účinných látek závisí také především na teplotě, vlhkosti, množství slunečního či umělého světla, hnojení a stupni zralosti při sklizni. Důležitým faktorem je také správné sušení a skladování, poněvadž marihuana uložená na denním světle ztrácí účinné látky. Kvalitní marihuana zpravidla „lepší“ a má specifickou, ne zcela příjemnou vůni (Konopné drogy, © 2009).

Nejčastějším způsobem užití je kouření. Cigareta s obsahem sušené marihuany s příměsí tabáku či bez se nazývá *joint*. Tento název je přejat z angličtiny a je odvozen od toho, že cigaretu sdílí několik uživatelů mezi sebou. Zvláštní způsob užití marihuany kouřením je marihuanový doutník – *blunt*. Na ubalení se zpravidla použije list tabáku z vysypaného doutníku. Dalším oblíbeným způsobem užívání marihuany jsou také dýmky, vodní dýmky, anebo se používá pro inhalaci *bong*. *Bong* je přemístitelná vodní dýmka. Marihuana se při kouření ukládá do kotle a kouř prochází skrze vodní lázeň. Kouř se ochlazuje a ve vodě se zachytí podstatná část nečistot, tím pádem je kouření méně škodlivé (Dupal, 2010).

V posledních několika desetiletích dochází k nárůstu množství THC v marihuaně. S tím se dostavuje větší riziko expozice vyšší dávce THC s možnými škodlivými účinky, především pro nové uživatele. Uživatelé mohou přidávat marihuanu do jídla, například koláčků, sušenek, bonbónů nebo ji vaří jako čaj. Nový populární způsob užití je kouření či požívání různých forem marihuanových extraktů s vysokým obsahem THC. Tato metoda se nazývá „dabbing“. Marihuanové extrakty jsou například medový olej

(hash oil) – lepkavě tekutý, vosk (wax) – měkká pevná látka s texturou jako balzám na rty a „shatter“ – silná, jantarově zbarvená pevná látka (Marijuana, 2016).

Hašiš

Hašiš je čistá, neředěná, lisovaná pryskyřice z obsahem účinných látek okolo 40 %. Získává se pomocí sběračů, kteří nazí či v kožených oblecích prochází konopnými poli a objímají rostliny a následně zachycenou pryskyřici stírají. Dalším způsobem je hlazení palic rukama a ulpělá pryskyřice se setře z nich. Pryskyřice se následně stlačuje do kompaktních bloků hnědé barvy s charakteristickým zápachem. Zpravidla vyšší obsah účinných látek najdeme v hašiši tmavší barvy (Konopné drogy, © 2009).

Hašišový olej je extrakt z vrcholků nejjemnějších samičích rostlin pěstovaných pro marihuanu. Jedná se o hustou viskózní kapalinu. Extrakčním činidlem bývá většinou organické rozpouštědlo – petroléter, dietyléter (Dupal, 2010). Temnější barva většinou značí naopak horší kvalitu. Stejně jako u marihuany se hašiš nejčastěji užívá kouřením, buď ve skleněné dýmce či jako joint, kdy se na cigaretový papírek nakape. K intoxikaci postačí minimální množství (Konopné drogy, © 2009).

Účinky THC se odvíjí od množství užití dávky. Jednorázové požití vyvolává stavy ovlivněné povahovými rysy, ale i momentální náladou osoby (Dupal, 2010). Nejprve se dostavuje pocit úzkosti, následně pocity euforie a blaženosti. Často přichází bezdůvodný a nezastavitelný smích. Během celého působení drogy se mění vnímání času, zостřují se smyslové vjemy a dochází k narušení krátkodobé paměti (Minařík, © 2009).

THC navozuje i některé dočasné fyziologické změny např. sucho v ústech a krku, zvýšená chuť k jídlu, rozšířené zornice a zarudnutí očí, zrychlený puls, zrudnutí v obličeji či pot páchnoucí po spálené trávě (Dupal, 2010).

1. 7 Halucinogeny

Halucinogenní drogy (psychodelika, fantastika, delirogeny) vyvolávají změny vnímání od pouhého zostření až po halucinace (Sananim, 2007). Lidmi byly využívány od nepaměti. Kromě neobyčejných vlastností a účinků na psychiku jsou vyhledávány určitou skupinou lidí i pro jejich nevyzpytatelnost, tajemnost až mystičnost (Kalina et al., 2003).

V této skupině drog je zařazeno několik stovek různých látek. Obvykle lze halucinogeny rozdělit do tří základních skupin:

- přírodní halucinogenní drogy rostlinného původu a z hub (např. psilocybin, mezkalin, muchomůrka červená atd.)
- přírodní halucinogenní drogy živočišného původu (např. bufetenin) polosyntetické a syntetické drogy např. LSD a PCP (Kalina et al., 2003).

Psilocybin

Psilocybin je psychicky velmi aktivní látkou, jenž obsahují houby lysohlávky (Kalina et al., 2003). Patří do rodu *Psilocybe* (lysohlávka), z čeledi *Strophariaceae* (límcovkovitých), charakteristické mimo jiné modráním dužniny. V Evropě se setkáme zejména s lysohlávkou kopinatou (*Psilocybe semilanceate*), lysohlávkou modrající (*Psilocybe cyanescens*) a lysohlávkou českou (*Psilocybe bohemica*). Lysohlávka česká roste na tlejících zbytcích dřeva ve vlhkém prostředí od konce října do prosince (Valíček, 2000).

Nejčastěji se obchoduje s usušenými částmi hub, většinou pouze klobouky. Cena lysohlávek je velmi proměnlivá a z větší části se jedná spíše o výměnu či darování. V houbě nelze předem odhadnout množství aktivní látky, což s sebou nese riziko intoxikace. Užívají se perorálně (Kalina et al., 2003). V závislosti na způsobu aplikace se první příznaky účinků objevují po 10 – 45 minutách a za 5 – 6 hodin odeznívají hlavní příznaky. Účinky nastupují rychleji a jsou silnější, když houby rozžvýkáme a necháme v ústech. Ze začátku se dostávají spíše nepříjemné pocity, neklid, občas mírná ospalost. Psychicky dochází ke změně vnímání reality. Intoxikovanému se mění vnímání vlastního těla a i osoby v okolí mají zdeformované tváře a končetiny. Vnímání barev a zvuků se zesiluje. V lepším případě dotýčný pociťuje euforii a pocity štěstí, v horším přichází deprese, podrážděnost a pocit šílenství. Falešné představy a ztráta kontaktu s realitou mohou vyústit k nehodě a úrazům (Sananim, 2007).

LSD

Účinnou látkou LSD je diethylamid kyseliny lysergové. V České Republice se objevuje téměř výhradně ve formě tzv. tripů či krystalů. Jako trip se označuje malý papírový čtvereček napuštěný LSD s potiskem zobrazujícím různé symboly. Krystaly jsou malé granulky většinou tmavomodré či zelené barvy. Poměrně často bývá výrobci kombinována s extází, což s sebou přináší rizika o zhoršené předvídatelnosti účinků a tím zvýšení rizika objevení se nepříjemných reakcí. LSD se užívá perorálně, v ústech pod jazykem postupným rozpouštěním. (Kalina et al., 2003).

Pro dostavení se účinků dostačují dávky kolem 50 gama (0,000 05 gramu). Při užití dávky do 100 gama se objevuje většinou euforie, někdy úzkost. Intoxikovaný je schopen se v situaci orientovat a realitu vnímá jen mírně zkresleně. Dávka do 250 gama vyvolává částečnou ztrátu kontaktu s realitou a stav se podobá psychóze. Od dávky 200 gama a více je zcela přerušen kontakt s realitou a dochází ke ztrátě ve svém okolí i v sobě samém (LSD, © 2009).

Intoxikovaní mají rozšířené zornice, teplotu, potí se, zvýšený krevní tlak a tep. Pro intoxikaci je klíčový vnitřní stav intoxikovaného a vnější prostředí (tzv. set a seting). LSD s sebou nese značná rizika. Nejsou výjimečné sebevražedné pokusy či psychické následky. Specifickým rizikem pro halucinogeny je „bad trip“. Je to mimořádně nepříjemný prožitek po požití drogy s hrůznými obrazy, pocitem ohrožení života. Intoxikovaný může být nebezpečný pro své okolí i sebe. Dalším specifickým rizikem při požití LSD jsou záblesky paměti (flashbacky). Jde o návrat stavu prožitého po požití drogy s určitým časovým odstupem. Může to být rok i déle. Flashbacky bývají několikaminutové či vteřinové, ale průběh může být délkou a intenzitou stejný jako při požití drogy. Ve spojení s LSD se poměrně často mluví o poškození genetické informace lidských buněk. Údajně není pro vznik poškození podstatný počet intoxikací, ale jen to, zda proběhlo požití drogy (LSD, © 2009).

1. 8 Stimulační drogy

Psychostimulancia (psychomimetika, psychoanaleptika) jsou skupinou chemicky různorodých látek s povzbuzujícím efektem na centrální nervovou soustavu (CNS) (Kalina et al., 2003). Jejich užití vyvolává euforii společně s ústupem chuti k jídlu, potřeby spánku a především únavy. Výrazně se zvyšuje sebevědomí, aktivita a představivost. Při abúzu těchto látek dochází k neuspořádanému myšlení a agitovanosti (Základní dělení drog, 2007). Nejvýznamnější nelegální psychostimulancia jsou amfetamin, pervitin (metamfetamin), kokain a extáze (MDMA). Mezi nejznámější stimulanty s mnohem mírnějším účinkem patří káva a čaj (Sananim, 2007).

Kokain

Kokain je tropanový alkaloid z jihoamerického keře *Erythroxylon koka* LAM (koka pravá). Aminokyselina arginin – výchozí látka pro jeho syntézu. V lékařství se využívá ve formě *Cocainum chloratum* nebo *hydrochloricum* (bíle lesklé šupinovité krystaly, nahořklé chuti, bez zápachu a znecitlivují jazyk) V roce 1859 byl chemicky izolován kokain a Sigmund Freud objevil jeho účinky jako lokální anestetikum

pro lékařství. K rozšíření kokainismu přispěl Bentley, když v roce 1878 začal léčit morfinisty pomocí kokainu. Žvýkání kokových listů je tradiční způsob užití, ale v České Republice se s ním nesetkáme. Žvýkači spotřebují denně přibližně 25 až 50 gramů kokových listů, což odpovídá 0,05 – 0,1 g kokainu. Nejčastěji se kokain užívá šňupáním, méně častým způsobem je injekční aplikace. Množství přijaté drogy je rozličné, od desetin gramu až 20 – 30 gramů za den. Crack je chemicky volná báze kokainu, který se aplikuje kouřením. Jednorázová dávka bývá 10 až 120 miligramů. Při intranasální aplikaci je biologická dostupnost 20 až 30 procent, ve formě cracku až 32 %. Účinky kokainu jsou poměrně krátké, již po 30-ti minutách ustupují. Eliminační poločas je 0,7 až 1,5 hodiny. Možnost detekce kokainu z moči je jen 3 až 6 hodin, jeho metabolity lze zaznamenat do 3 dnů (Kalina et al., 2003). Tělesné projevy nástupu účinků se projeví zvýšením krevního tlaku a tepu, rozšířením zornic, nevolností a pocením. První užití může být doprovázeno nepříjemnými pocity (třes rukou, bledost, mrazení, srdeční slabost), až opakované užití navozuje euforii (Sananim, 2007). Uživatel kokainu (kokainista) je společenský, veselý s příjemnými halucinacemi a touží po zvýšeném výkonu a pohybu. Jeho stav připomíná hypomanii. Dochází i k poruchám chování, vymizení zábran a zvýšenému sexuálnímu pudu. Kokain extrémně snižuje chuť k jídlu způsobující až anorexii. Kokain nevyvolává fyzickou závislost, o to silnější je ale závislost psychická na kokainu, která je považována za vůbec nejsilnější (Kalina et al., 2003).

Amfetamin

Amfetaminy jsou skupinou drog stimulující centrální nervovou soustavu (CNS). Tato skupina zahrnuje benzedrin (l-amfetamin), dexedrin (d-amfetamin) a metamfetamin. (Amfetaminy, © 2009). Amfetaminy zvyšují hladinu neuromediátorů noradrenalinu, serotoninu a dopaminu v mozku. Využívají se v léčbě poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD). Užívají se perorálně nebo injekčně (Amphetamines, 2015).

V roce 1887 byly poprvé synteticky připraveny a jejich stimulační vlastnosti poprvé objeveny v roce 1933. Mají podobu bílého prášku či krystalků a jejich slangové označení je speed. Amfetaminy zvyšují energii, sebevědomí, hovornost, odvalu, odolnost, potlačují trému, ospalost a pocit hladu. Nelegální užívání amfetaminu v Evropě by se dalo kategorizovat do tří skupin. První skupinou jsou chroničtí uživatelé aplikující drogu injekčně. Do druhé skupiny patří instrumentální uživatelé, kteří užívají amfetaminy za účelem zlepšení koncentrace, potlačení ospalosti či únavy například při řízení vozidla,

studenti či lidé pracující přes noc nebo převážně ženy ke snížení váhy. Třetí skupina zahrnuje rekreační uživatele, kteří využívají stimulační vlastnosti drogy na párty či diskotéce k prodloužení bdělosti a čilosti. Amfetaminy mohou způsobit množství poškození organismu a jejich užívání je charakteristicky rizikové. Injekční uživatelé se vystavují vysokému riziku přenosu a nakažení virovými onemocněními (HIV, hepatitis B/C) prostřednictvím sdílených jehel. Amfetaminy způsobují psychickou závislost doprovázenou psychotickými stavy, což může zahrnovat vznětlivost, agresi s možnými násilnými projevy, hluboké deprese, nízké sebevědomí, narušený spánek, úzkostné stavy, paranoidní myšlenky a halucinace, které se projevují například jako pocit hmyzu pod kůží a často dochází až k drásání a rozdírání pokožky. Uživatelé amfetaminů mají z různých důvodů náchylnost k páchání trestné činnosti (Amfetaminy, © 2009).

Metamfetamin (Pervitin)

Pervitin též slangově nazývaný perník, piko, péčko, peří, spadá mezi budivé aminy. Metamfetamin je účinnější než amfetamin a chemicky se jedná o pravotočivý fenylmethylaminopropan. Čistá forma metamfetaminu je mikrokrytalický bílý prášek hořké chuti, bez zápachu. Na nelegálním trhu se vyskytuje často zbarvený do žluta či fialova, jelikož obsahuje pozůstatky látek používaných při domácí výrobě. K výrobě je potřeba louh a červený fosfor a počáteční látkou k výrobě drogy je efedrin (Kalina et al., 2003). Pervitin se aplikuje nitrožilně (účinek nastupuje ihned), intranasálně (šňupání, účinek nastupuje za 5 – 10 minut) a perorálně (účinek se dostaví do 1 hodiny). Obvyklá dávka se pohybuje v rozmezí od 50 do 250 mg, avšak v literatuře jsou popsány dávky nad 1 gram. Pervitin působí na CNS, kde dochází ke zvýšení koncentrace mediátorů, což jsou látky (monoaminy – dopamin, noradrenalin a serotonin) přenášející elektrické vzruchy mezi neurony ve spojení nervových buněk (synapsích). Po odeznění účinků dochází k vyčerpání těchto látek a následně se dostavuje nepříjemný stav – „dojezd“. Metamfetamin je psychomotorický stimulans. Jeho užití zvyšuje výkonnost celého organismu a uvolňuje v těle zásoby energie. Zvyšuje se krevní tlak a tep, dechová frekvence, riziko křečí, způsobuje rozšířené zornice a nechutenství, přichází euforie, ustupuje pocit únavy a organismus pracuje až do úplného vyčerpání. Závislost na pervitinu je charakteristická nepřítomností fyzické závislosti (rychlé zvyšování tolerance), avšak o to horší je psychická závislost (Pervitin, © 2009).

U lidí, kteří užívají metamfetamin dlouhodobě, může docházet k úzkostem, zmatenosti, nespavosti a poruchám nálady a mohou vykazovat násilné chování. Občas se objevují příznaky psychózy, jako je například paranoia, vizuální a sluchové halucinace a bludy (Methamphetamine, 2014).

MDMA (Extáze)

Ve srovnání s ostatními drogami je historie MDMA poněkud krátká. V roce 1912 byl patentován firmou Merck jako anorektikum (lék na hubnutí). V 50. letech Alexandr Shulgin resyntetizoval tuto látku a v 70. letech se ve Spojených státech amerických pokoušel prosadit v psychoterapii. MDMA svým účinkem spadá mezi stimulantia a halucinogeny. Bývá označována jako empatogen, poněvadž jejím účinkem je empatie, tj. schopnost vcítit se do pocitů druhé osoby, pocit sounáležitosti a přátelství (Sananim, 2007). MDMA je derivát amfetaminu, patří mezi fenyletylaminy a její chemický název je 3,4-metylendioxy-N-metylmefetamin (odtud zkratka MDMA). V čisté formě se jedná o bílý krystalický prášek se silnou hořkostí. Na trhu se vyskytuje ve formě kapslí či tablet. Tablety jsou nejčastěji kulaté se špatnou homogenizací. Obvykle bývá z jedné strany zlomová rýha a na straně druhé reliéfní obrázek například vytlačené e, delfín, holubice a další. Průměrný obsah účinné látky bývá mezi 50 – 100 mg (v rozmezí 0 – 200 mg). Nejčastěji se běžně užívaná dávka pohybuje v rozpětí 80 – 100 mg, avšak jsou známy nijak neobvyklé případy, kdy dochází ke konzumaci 2 – 10 tablet za večer. Složení tablet nebývá standardní, mnoho z nich neobsahuje účinnou látku, pouze část z celkové nabídky MDMA ano. Často je účinná látka nahrazena jinými amfetaminy, kofeinem, efedrinem, ketaminem či jinak potenciálně nebezpečnými látkami a jejich kombinacemi (Kalina et al., 2003). Efekt MDMA se dostavuje zhruba za 30 – 60 minut po požití a odeznívá za 4 – 6 hodin. Na začátku se občas objevuje znepokojení, popletenost, až následně mizí stres a přichází fáze dobré nálady, pohody a vyrovnanosti. I zde se setkáváme s možnou psychickou závislostí a nepřítomností fyzické závislosti. MDMA způsobuje poruchu tepelné regulace a chybí pocit žízně. Obvykle se užívá při tanci, v některých případech dochází k přehřátí organismu a dehydrataci (Sananim, 2007).

1. 9 Opioidy a opiáty

Opioidy působí na organismus pomocí opioidních receptorů. V medicíně se opioidy používají jako nejsilnější léky proti bolesti (analgetikum) a jako léky proti kašli (antitusika), jelikož tlumí kašlací reflex. Opioidní receptory existují v několika podtypech. Mí-receptory jsou nejdůležitější pro vznik závislosti. Působí analgeticky,

dochází k útlumu dechové centra, euforii a utišení. Delta-receptory jsou umístěny okrajově a podílí se na tlumení vnímání bolesti. Kappa-receptory přispívají na tlumení bolesti na míšní úrovni a dochází pomocí nich k utišení a k úzkosti. Sigma-receptory se účastní na působení určitých psychotomimetik a také na stavech úzkosti způsobených opioidy. Mezi opioidy patří především morfin, kodein, heroin, naloxon, butorphanol, pentazocin a buprenorfin (Kalina et al., 2003) Na opiáty vzniká fyzická závislost i psychická (Sananim, 2007).

Opium

Opium se získává ze zaschlé šťávy nezralých makovic máku setého (*Papaver somniferum*). Morfin je nejúčinnějším alkaloidem. Povrchním naříznutím zelené makovice dojde k vytékání mléčné, bílé šťávy, která při kontaktu se vzduchem začne rychle usychat a hnědnout. Zhruba 0,05 gramu surového opia se získá z jedné makovice. Opium má lehce nahořklou chuť a omamné aroma. Aplikovat se může injekčně, kouřením a požíváním. Nejrizikovější injekční aplikace má biologickou využitelnost účinných látek téměř 100%. Při kouření je biologická účinnost okolo 60 – 70 %. Požívání surového opia, čaje a různé odvary mají biologickou využitelnost účinných látek kolem 30 %. Účinky opia se liší od izolovaných alkaloidů nebo syntetizovaných opioidů, jelikož se jedná o směs alkaloidů. Efekt morfia dotváří ostatní alkaloidy v menším množství obsažené v opiu. Morfin působí analgeticky a vyvolává celkový útlum CNS s následkem klidu až hlubokého spánku s barevnými sny. Vedlejšími účinky mohou být zástava dechu, zvracení, zácpa, problém s močením, narušení libida a další. Kodein působí dobře na tlumení kašle, mírně analgeticky. Účinky jsou obdobné jako u morfia, akorát mnohem slabší. Papaverin účinkuje okrajově a využívá se jako medikament k léčbě křečí hladkého svalstva. Nebezpečný je při injekčním užití, kdy může dojít k poklesu krevního tlaku a pulsu až k arytmií. Při užívání opia vzniká shodná závislost jako při užívání jakéhokoliv jiného opioidu (Minařík, © 2009).

Heroin

V roce 1874 došlo k syntetizaci heroínu a v roce 1898 se začal pod názvem heroisch (silný) prodávat německou firmou Bayer. Heroin neboli diacetylmorfin spadá chemicky mezi polosyntetické deriváty morfia. Rozšíření chemické struktury o dvě acetylové skupiny má za výsledek vytvoření účinnější a lépe vstřebatelné drogy z krevního řečiště do mozku (Kalina et al., 2003). V čisté formě je heroin bílý nebo narůžovělý prášek. Hnědý heroin má podobu prášku nebo hnědých granulek a často bývá s příměsí

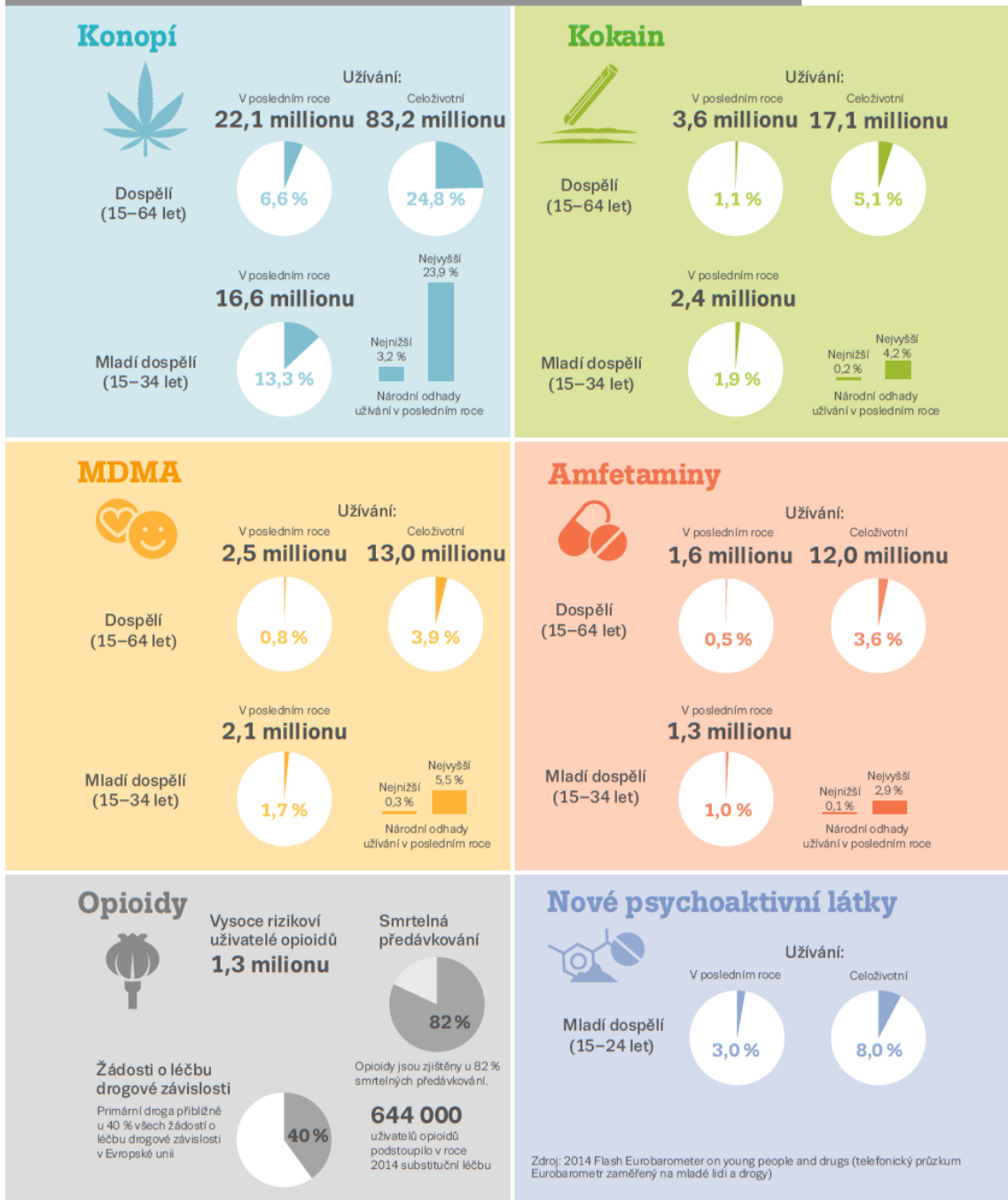
strychninu. Nejméně rizikovými způsoby užití heroinu jsou kouření, šňupání a inhalace z aluminiové fólie. Nejvíce nebezpečná a často využívaná aplikace heroinu je nitrožilně, ale je možnost aplikace i do svalu a pod kůži. Efekt se dostavuje během 4 – 10 sekund a jeho trvání je kolem 6 – 8 hodin. Mezi účinky heroinu patří zpomalení až celkový útlum organismu, uvolnění, následně se dostavuje euforie, potřeba spánku, zúžení zornic, nemožnost pohybu, strnutí, zpomalené dýchání, utišení a člověk nevnímá bolest. Často dochází k poklesu tělesné teploty, zácpě, depresi, ke svědění a škrábání pokožky i v bezvědomí, ztráta libida a vůle. Rizikem je celkové oslabení imunitního systému, hepatitida B/C, AIDS, tvorba abscesů v místě vpichu, bolesti kloubů a svalů, zimnice, křeče a další. Závislost na heroinu vzniká poměrně rychle, údajně po 5 – 10 užitích (Heroin, © 2009). Heroin vytváří psychickou i fyzickou závislost. Rozpětí mezi dávkou vyvolávající intoxikaci a dávkou smrtelnou je malý, snadno dochází k předávkování. Abstinenční syndrom má délku přibližně 10 dnů, s nejhorším průběhem 2. – 3. den. Po odvyknutí na heroin se rychle snižuje jeho tolerance (Minařík, © 2009).

1. 10 Evropská zpráva o drogách 2016: Trendy a vývoj

Významnou agenturou Evropské unie s celoevropskou působností je *Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost* (EMCDDA). Tato agentura každoročně vydává zprávu o drogách poskytující členským státům Evropské unie (EU) a orgánům EU věcné, spolehlivé, objektivní a srovnatelné informace o drogách a drogových závislostech v členských státech EU včetně kandidátských zemí Turecka a Norska (EMCDDA, 2016). Poslední nejnovější 21. výroční analýzu situace v oblasti drog v Evropě byla publikována 31. května 2016 a to jako *Evropská zpráva o drogách 2016: Trendy a vývoj* (European Drug Report 2016, 2016).

ORIENTAČNÍ PŘEHLED – ODHADY UŽÍVÁNÍ DROG V EVROPSKÉ UNII

Obrázek 1: Orientační přehled – odhady užívání drog v Evropské unii.

Obrázek použit z:

[/http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2637/TDAT16001CSN.pdf](http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2637/TDAT16001CSN.pdf)

Tabulka 1: Česká Republika – Záchyty drog v roce 2014

Česká Republika - Záchyty drog v roce 2014							
Droga	Heroin	Kokain	Amfetaminy	MDMA	Hašiš	Marihuana	Rostliny konopí
Zachycené množství (kg)	157	5	51	1 338 tablet (0,08)	15	570	77 685 rostlin
Počet záchytů	65	144	1179	119	73	2833	484

Amfetaminy se rozumí amfetamin i metamfetamin

Zdroj: EVROPSKÁ ZPRÁVA O DROGÁCH 2016

[/http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2637/TDAT16001CSN.pdf](http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2637/TDAT16001CSN.pdf)

1. 11 Klíčová legislativa týkající se drog na území České Republiky

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

Tento zákon upravuje zacházení s návykovými látkami, jejich export, import a tranzitní operace s nimi, pěstování konopí, koky a máku a jejich export a import. Dále upravuje zacházení s přípravky obsahujícími návykovou látku, s přípravky obsahujícími návykovou látku a uvedenou látku kategorie 1 dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog, v platném znění a léčivými přípravky obsahujícími uvedenou látku kategorie 1, jejich export, import a tranzitní operace s nimi (Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách).

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 200/ 1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje v § 30 přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

Dle § 30, odst. 1, písm. j), se přestupku dopustí ten, kdo neoprávněně přechovává v malém množství pro svoji potřebu omamnou nebo psychotropní látku.

Dle § 30, odst. 1, písm. k), se přestupku dopustí ten, kdo neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující omamnou nebo psychotropní látku.

Za přestupek § 30, odst. 1, písm. j) a k), může být dle § 30, odst. 2, uložena pokuta do 15 000 Kč a lze spolu s pokutou uložit zákaz pobytu (Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích).

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Nedovolené nakládání s drogami je upraveno v zákoně č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, část druhá, zvláštní část, HLAVA VII (Trestné činy obecně nebezpečné), Díl 1 (Trestné činy obecně ohrožující) v ustanoveních paragrafů 283 – 289, což jsou trestné činy, které přímo souvisí s nedovoleným nakládáním s drogami.

- § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy
- § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu
- § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku
- § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu
- § 287 Šíření toxikomanie
- § 288 Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem
- § 289 Společné ustanovení (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

V zákoně č. 361/2000 Sb., o silničním provozu je v § 5, odst. 2, písm. b) uvedeno, že řidič nesmí „řídít vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky; v případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím právním předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem“ (Zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu).

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

Tento zákon stanoví opatření omezující dostupnost alkoholu a tabákových výrobků, dále opatření směřující k ochraně před škodami na zdraví působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a působnost správních úřadů a orgánů územních samosprávných celků při tvorbě a uskutečňování programů ochrany před škodami působenými užíváním alkoholu, tabákových výrobků a jiných návykových látek (Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami).

Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku

Jedná se o nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku.

Dle § 289 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku vláda nařizuje:

- § 1 – Za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku ve smyslu § 285 trestního zákoníku se považují rostliny a houby uvedené v příloze č. 1 k tomuto nařízení.

§ 2 - Hodnoty určující množství větší než malé rostlin a hub obsahujících omamnou nebo psychotropní látku ve smyslu § 285 trestního zákoníku jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto nařízení (Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku).

Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., stanovení látek považovaných za jedy a určení malého množství

Jde o nařízení vlády, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

Dle § 289 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku vláda nařizuje:

- § 1 odst. 1 – Za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286 trestního zákoníku se považují

a) chemické látky uvedené v příloze č. 1 k tomuto nařízení (dále jen „látky“),

b) chemické směsi, které obsahují nejméně 7 % látky.

- § 1 odst. 2 – U látek uvedených v příloze č. 1 k tomuto nařízení se za množství větší než malé pokládá takové množství jedu, které na základě současných vědeckých poznatků může po jednorázovém nebo opakovaném podání způsobit poškození zdraví.

V příloze č. 1 tohoto nařízení vlády jsou explicitně uvedeny chemické látky, které se pro účely trestního zákoníku považují za jedy (Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., stanovení látek považovaných za jedy a určení malého množství).

Od ledna 2014 je účinný zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, spolu s nařízením vlády č. 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstvíních limitech.

2. Cíl práce, výzkumná otázka a metodika výzkumu

K vypracování bakalářské práce bylo potřeba nejprve získat informace týkající se dané problematiky. Informace o tématu jsem získal studiem odborné literatury, internetových odkazů a dále také bylo zapotřebí prostudovat legislativu České Republiky týkající se drog. Dostupnost literatury k danému tématu byla značně omezená. Komplexně jsem vytvořil teoretický rámec a začlenil do širšího kontextu. V předložené práci jsem se zabíral teoretickou i praktickou problematikou mimořádných událostí. Vybraný odborný problém jsem zpracoval s mezioborovým přístupem. V prvé řadě jsem se zaměřil na zjištění faktorů, které jsem pokládal za prvořadé. Zvolený aplikovaný (empirický) výzkum vznikl z nezbytnosti řešit praktický problém a získat informace o problémovém fenoménu – mimořádných událostech páchaných v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek. Zvolil jsem kvantitativně orientovaný výzkum (Čábalová, 2011).

Za proměnnou označuji statistickou jednotku, která se mění a nabývá různých hodnot. Proměnné jsem si rozdělil následujícím způsobem: nezávislé proměnná – mimořádná událost, závislá proměnná – omamná a psychotropní látka. Výše zmiňované proměnné, které jsou předmětem výzkumu, jsem operacionalizoval a formuloval v teoretické části bakalářské práce.

Výzkumný problém

Obsahem této bakalářské práce jsou mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji. Po prostudování problematiky z teoretického hlediska jsem určil popisný (deskriptivní) výzkumný problém, který si klade otázku, popisuje a prozkoumává situaci, stav či výskyt jevu.

Jsou některé mimořádné události páchané v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek?

2.1 Formulace hlavního cíle a dílčích cílů výzkumu

Hlavním cílem empirického kvantitativního výzkumu bylo deskriptivně zmapovat vývojový trend mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji.

Na základě definovaného hlavního cíle výzkumu jsem si vytyčil následující dílčí cíle:

- 1) Zmapovat vývojový trend mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015.
- 2) Analyzovat mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015.
- 3) Zmapovat vývojový trend mimořádných událostí pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015.
- 4) Zmapovat vybrané jednotlivé konkrétní skutky pachatele při mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015.

2. 2 Formulace výzkumných otázek

Výzkumná otázka: **Jsou některé mimořádné události páchané v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek?**

Na základě prostudované problematiky jsem si určil následující pomocné výzkumné otázky, které zpřesňují a konkretizují problém výzkumného šetření:

- 1) Jaký je vývojový trend mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015?
- 2) Liší se charakter a četnost mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015?
- 3) Jaký je vývojový trend mimořádných událostí pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015?
- 4) Jaké jsou vybrané jednotlivé konkrétní skutky pachatele při mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015?

Vzhledem k určeným problémům a cílům bakalářské práce jsem zvolil následující časový plán výzkumu.

Tabulka 2: Časový harmonogram výzkumu

Rok	Činnost
2016 květen – říjen,	schválení zadání bakalářské práce, studium informačních zdrojů, konzultace
2016 - listopad, prosinec,	studium literatury, konzultace tématu a metodiky
2016 - 2017 únor,	vstup do terénu, studium informačních zdrojů, dokončení metodiky, výběr výzkumného vzorku, konzultace
2017- březen, duben,	studium informačních zdrojů, matematicko-statistická analýza dat, vyhodnocení výsledků, diskuze, závěr výzkumu, závěr práce, odevzdání bakalářské práce

Zdroj: Autor

Etické dimenze výzkumu

Specifické principy výzkumu se odvíjí ze skutečnosti, že zdrojem informací jsou lidé a jejich činy, za které budou nebo jsou odsouzeni. Policejní prezidium České Republiky – Odbor informatiky a informačních technologií poskytlo data evidovaná kriminální statistikou Policie ČR k analýze v časovém horizontu 5 let – tedy 2010 – 2015 (viz příloha 1 – Povolení ke sběru dat). Dalším zdrojem dat k analýze jsou veřejně přístupné statistiky kriminality na oficiálních webových stránkách Policie České Republiky. Oba zdroje dat v sobě neobsahují žádné osobní údaje, které by byly schopné ztotožnit osoby poškozených (obětí) nebo pachatelů trestné činnosti.

2. 3 Operacionalizace pojmů použitých v cíli práce a výzkumných otázkách

Empirický kvantitativní výzkum – empirický je typ vědeckého postupu využívající např. pozorování, měření či experiment. Pracuje vždy s konkrétními daty. Kvantitativní výzkum je metoda pro sběr dat, nevědeckého i vědeckého zkoumání s cílem popsat zkoumanou oblast. Jevy popisuje pomocí proměnných, kterými můžeme měřit určité vlastnosti. Výsledky mohou být měřeny a interpretovány pomocí statistiky (Kvantitativní výzkum, 2013).

Vývojový trend – trend je určitý směr pohybu, vývojová tendence určité oblasti. Trend může mít charakter rostoucí, klesající či stagnující.

Mimořádná událost - podle § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů definuje mimořádnou událost jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací (Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému).

Omamné a psychotropní látky - podle Světové zdravotnické organizace (WHO) je od roku 1969 považována za drogu jakákoliv látka, která, je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí. V současnosti pojmem droga označujeme omamné a psychotropní látky (Zábranský, 2003).

Skutek - V trestním právu skutek označuje projevy vůle pachatele navenek a následek tímto jednáním způsobený, který je relevantní z hlediska trestního práva hmotného. V tomto případě skutkem mohl být spáchán jeden či více trestných činů. Trestný čin v poměru ke skutku představuje právní kvalifikaci konkrétního skutku.

2. 4 Formulace výzkumné metody a techniky

S ohledem na hlavní myšlenku a formulaci hlavní a pomocných výzkumných otázek jsem vybíral metodu, která by opravdu vystihla cíl výzkumu. Při volbě metody jsem vycházel z cíle výzkumu a z elementárních východisek.

Za metodu jsem vybral obsahovou analýzu textu, kterou jsem uskutečnil kvantitativním způsobem (Bártlová et al., 2009).

Za dokument je považován každý hmotný záznam lidské činnosti, který nevznikl za účelem výzkumu (Disman, 2008).

Při stanovení základního souboru textů jsem analyzoval úřední dokumenty – veřejně přístupné oficiální statistické přehledy kriminality Policie České Republiky a data evidovaná kriminální statistikou Policie ČR poskytnuté Policejním prezidiem České Republiky – Odbor informatiky a informačních technologií. Významovou jednotku představovaly indikátory – slova a data k tématu mimořádných událostí. Analytickou kategorii klasifikují významové jednotky – mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek, lokalita – Jihočeský kraj, vybrané jednotlivé trestné činy, mimořádné události pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany. Kvantifikace významových jednotek, lépe řečeno analytických kategorií, zjišťovala jejich frekvence, tj. relativní počet (fi%), absolutní počet (ni) a průměr.

Výzkumný soubor

Dělal jsem se dvěma soubory: základním (tj. celkovým) a výběrovým souborem (tj. vzorkem). V mém šetření jsem aplikoval druh výběru – záměrný (tj. úsudkový) výběr.

Česká Republika se geograficky rozděluje do 14 krajů včetně hlavního města Prahy. Základním souborem je Jihočeský kraj, ve kterém se nachází Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje se sídlem v Českých Budějovicích a sedm územních odborů (dále jen ÚO). Jednotlivé územní odbory jsou následující: ÚO České Budějovice, ÚO Český Krumlov, ÚO Jindřichův Hradec, ÚO Písek, ÚO Prachatice, ÚO Strakonice a ÚO Tábor (Policie ČR, © 2017).

Dnem 1. ledna 2010 vstoupil v účinnost zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který zavedl dělení trestných činů na přečiny a zločiny. Z tohoto důvodu jsem ze strategického hlediska zvolil časový horizont 5 let – období 2010 – 2015 a také s ohledem na velikost základního souboru a množství získaných dat.

3. Výsledky

Před zahájením zkoumání mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek (dále jen OPL) by bylo dobré se nejprve dozvědět několik informací o Jihočeském kraji, na kterém je prováděn výzkum.

Tabulka 3: Informace o Jihočeském Kraji

Jihočeský kraj	
Rozloha v km ²	10 056
Počet obyvatel	637 834
Hustota zalidnění (obyvatel/km ²)	63
Počet okresů	7
Počet obcí	623 z toho 53 měst

Zdroj: Autor

3.1 Celková kriminalita a kriminalita spáchaná pod vlivem OPL v Jihočeském kraji

K získání informací o celkovém počtu kriminality v Jihočeském kraji jsem využil a zkoumal statistický soubor, který vede a zpracovává Policejní prezidium České Republiky, konkrétně Odbor informatiky a provozu informačních technologií.

Kriminalita dle statistik Policie ČR se člení do kategorií: násilné činy, mravnostní činy, majetkové činy, ostatní kriminální činy, zbývající kriminalita, hospodářské činy a vojenské trestné činy. Pro výzkum byla použita data ze všech kategorií kromě hospodářských činů a vojenských trestných činů. Ze statistického souboru byly vybrány pouze ta data, vztahující se k výzkumu – počty zjištěné a objasněné kriminality, skutky spáchané pod vlivem OPL a zvláště evidované skutky spáchané pod vlivem alkoholu. V trestním právu skutek označuje projevy vůle pachatele navenek a následek tímto jednáním způsobený, který je relevantní z hlediska trestního práva hmotného. V tomto případě skutkem mohl být spáchán jeden či více trestných činů.

Následující tabulka 4 a 5 znázorňuje celkový počet kriminality objasněné v Jihočeském kraji, dále kriminalitu spáchanou pod vlivem OPL (mimo alkoholu) a kriminalitu spáchanou pod vlivem alkoholu. Tabulka 4 vyjadřuje absolutní hodnoty, kde je vidět, že za období 2010 – 2015 bylo spácháno v Jihočeském kraji celkem 43 727 trestných činů. Trestným činem se rozumí protiprávní jednání, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně č. 40/ 2009 Sb., trestní zákoník. Pod vlivem OPL (mimo alkoholu) bylo spácháno celkem 940 skutků. Nejvíce však v roce 2015, kdy celkový počet dělal

338 skutků, což je 36 % skutků z celého zkoumaného období. Pod vlivem alkoholu bylo spácháno celkem 7388 skutků. V tomto případě nejsou viditelné nijak zvlášť velké výkyvy.

Tabulka 4: Kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015 (ni)

Kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015 (ni)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Celkový počet	7211	7179	7255	7427	7603	7052	43727
Pod vlivem OPL (mimo alkoholu)	68	56	73	162	243	338	940
Pod vlivem alkoholu	1322	1191	1278	1231	1260	1106	7388

Zdroj: Autor

Tabulka 5: Kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015 (fi%)

Kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015 (fi%)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Celkový počet	16,5%	16,4%	16,6%	17,0%	17,4%	16,1%	100,0%
Pod vlivem OPL (mimo alkoholu)	7,2%	6,0%	7,8%	17,2%	25,9%	36,0%	100,0%
Pod vlivem alkoholu	17,9%	16,1%	17,3%	16,7%	17,1%	15,0%	100,0%

Zdroj: Autor

Tabulka 6 zobrazuje průměrnou roční kriminalitu v Jihočeském kraji. Ve zkoumaném období se v průměru ročně odehrálo 157 skutků pod vlivem OPL (mimo alkoholu) a 1231 skutků pod vlivem alkoholu.

Tabulka 6: Průměrná roční kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Průměrná roční kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015			
	Celkový počet kriminality	Pod vlivem OPL (mimo alkoholu)	Pod vlivem alkoholu
Celkem	43727	940	7388
Průměr	7288	157	1231

Zdroj: Autor

Pro lepší pohled na věc je níže uvedena tabulka 7 s mírou objasněnosti kriminality v Jihočeském kraji. Můžeme zde vidět jaký je rozdíl mezi počtem zjištěné a objasněné kriminality. V tomto výzkumném šetření se pracuje z daty objasněné kriminality. U objasněné kriminality byl znám nebo Policií ČR zjištěn pachatel. Následně může být evidováno ve statistikách kriminality, že se daný skutek stal pod vlivem OPL či pod vlivem alkoholu. Celková míra objasněnosti kriminality v Jihočeském kraji za celé období byla 57,53 %. Největší míra objasněnosti byla v roce 2015, a to 66,17 %.

Tabulka 7: Míra objasněnosti kriminality v Jihočeském kraji

Míra objasněnosti kriminality v Jihočeském kraji		
Rok		Celkový počet
2010	Zjištěno	13772
	Objasněno	7211
	Míra objasněnosti	52,36%
2011	Zjištěno	13277
	Objasněno	7179
	Míra objasněnosti	54,07%
2012	Zjištěno	12512
	Objasněno	7255
	Míra objasněnosti	57,98%
2013	Zjištěno	13193
	Objasněno	7427
	Míra objasněnosti	56,30%
2014	Zjištěno	12595
	Objasněno	7603
	Míra objasněnosti	60,37%
2015	Zjištěno	10657
	Objasněno	7052
	Míra objasněnosti	66,17%
Celková míra objasněnosti		57,53%

Zdroj: Autor

Z uvedené tabulky 8 vyplývá, že největší podíl kriminality spáchané pod vlivem OPL (mimo alkoholu) se odehrál v roce 2015, kdy tvořil 4,79 % z celkové kriminality. Naopak pozoruhodně podíl kriminality pod vlivem alkoholu byl v tomto roce nejnižší za celé zkoumané období, kde tvořil pouze 15,68 %, oproti roku 2010, kdy představovala

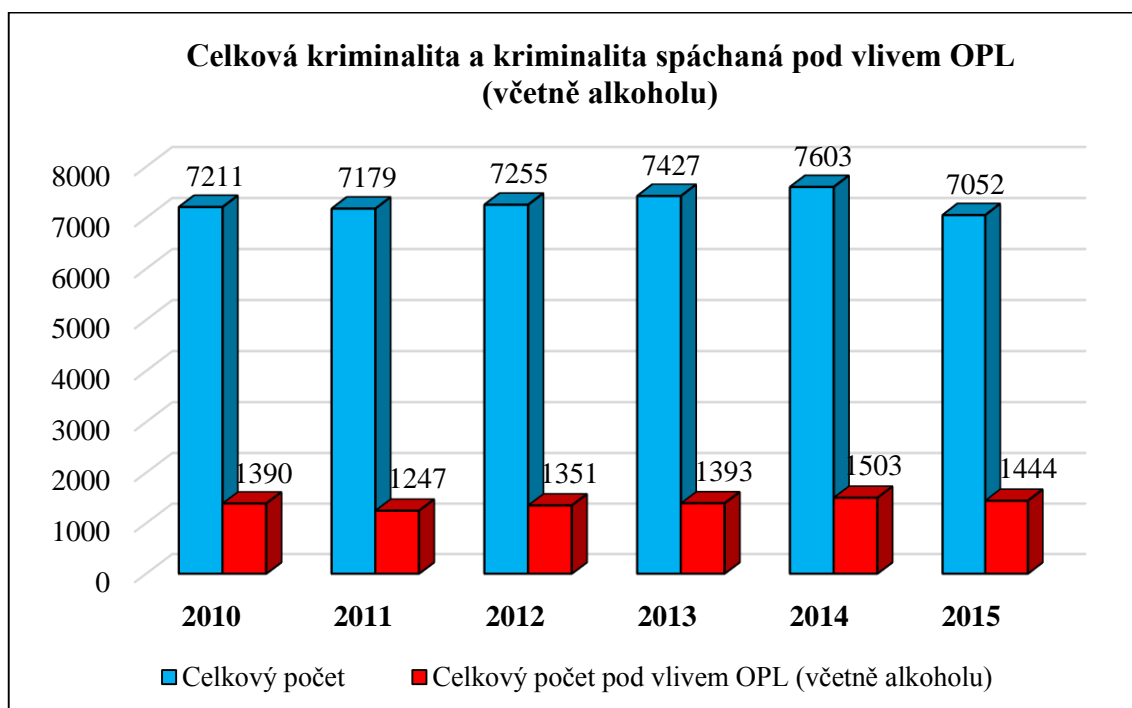
18,33 % z celkové kriminality. Lze pozorovat, že podíl kriminality pod vlivem OPL včetně alkoholu byl též největší v roce 2015 s 20,48 %.

Tabulka 8: Podíl kriminality spáchané pod vlivem OPL z celkové kriminality

Podíl kriminality spáchané pod vlivem omamných a psychotropních látek z celkové kriminality							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Pod vlivem OPL (mimo alkoholu)	0,94%	0,78%	1,01%	2,18%	3,20%	4,79%	2,15%
Pod vlivem alkoholu	18,33%	16,59%	17,62%	16,57%	16,57%	15,68%	16,90%
Celkem pod vlivem OPL	19,28%	17,37%	18,62%	18,76%	19,77%	20,48%	19,05%

Zdroj: Autor

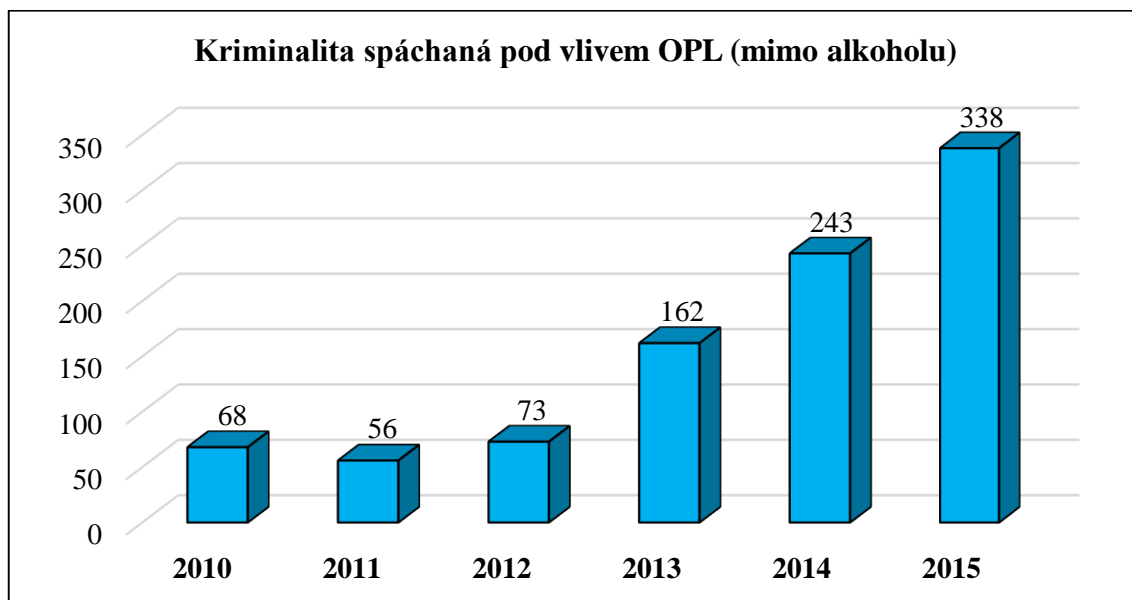
Celková kriminalita a kriminalita spáchaná pod vlivem OPL (včetně alkoholu) je znázorněna na obrázku 2. Zde je vidět, že v roce 2014 se objasnilo nejvíce celkové kriminality, celkem 7603 skutků a zároveň nejvíce kriminality pod vlivem OPL (včetně alkoholu) ve zkoumaném období. Nejméně kriminality pod vlivem OPL (včetně alkoholu) se odehrálo v roce 2011 v počtu 1247 skutků.

Obrázek 2: Celková kriminalita a kriminalita spáchaná pod vlivem OPL (včetně alkoholu)

Zdroj: Autor

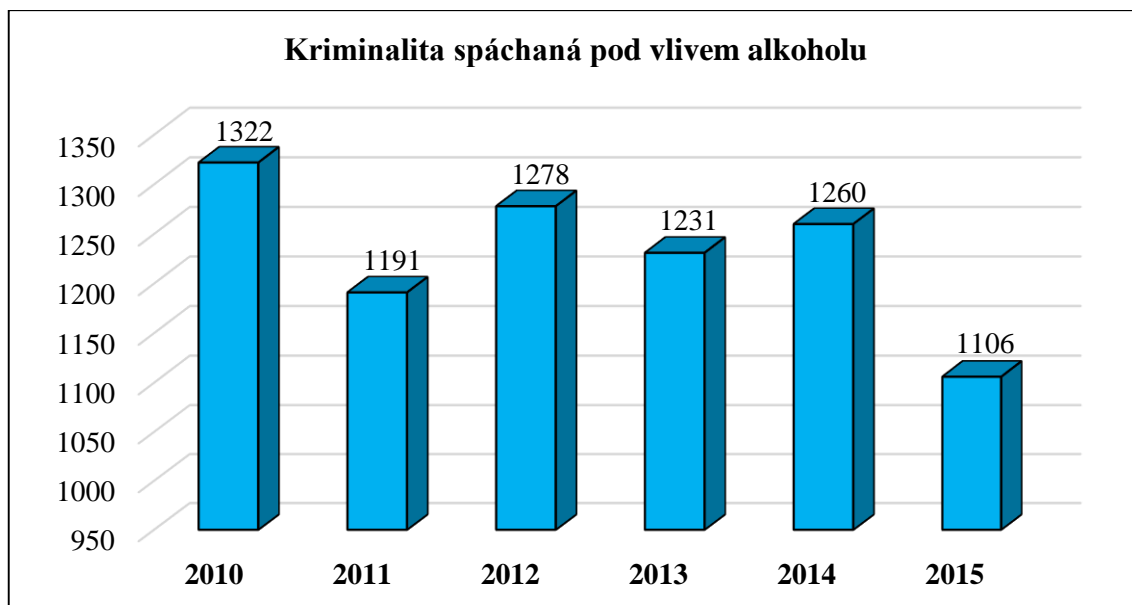
Z obrázku 3 už na první pohled je očividný vzestupný charakter kriminality spáchané pod vlivem OPL (mimo alkoholu) započatý v roce 2012 s rapidním nárůstem především mezi lety 2012 - 2013. Nejnižší kriminalita pod vlivem OPL (mimo alkoholu) se stala v roce 2011 v počtu 56 skutků.

Obrázek 3: Kriminalita spáchaná pod vlivem OPL (mimo alkoholu) v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

Následující obrázek 4 znázorňuje kriminalitu spáchanou pod vlivem alkoholu. Největší počet kriminality pod vlivem alkoholu se odehrál v roce 2010 v počtu 1322 skutků. Z obrázku je patrné střídání vzestupu a sestupu kriminality pod vlivem alkoholu mezi roky, ale za celé období výzkumu je zde vidět sestupný charakter. Nejnižší počet kriminality je zaznamenán v roce 2015, kdy bylo spáchano celkem 1106 skutků pod vlivem alkoholu.

Obrázek 4: Kriminalita spáchaná pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

Tabulka 9 zobrazuje meziroční tempo růstu a průměrnou míru růstu kriminality pod vlivem OPL, pod vlivem OPL (mimo alkoholu) a pod vlivem alkoholu. Průměrná míra růstu kriminality pod vlivem OPL v období 2010 – 2015 byla 6,37 %. Kriminalita pod vlivem OPL (mimo alkoholu) dosáhla průměrné míry růstu 30,64 %. Naopak kriminalita pod vlivem alkoholu se snížila a průměrná míra poklesu byla 2,93 % v období 2010 – 2015.

Tabulka 9: Míra růstu kriminality spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

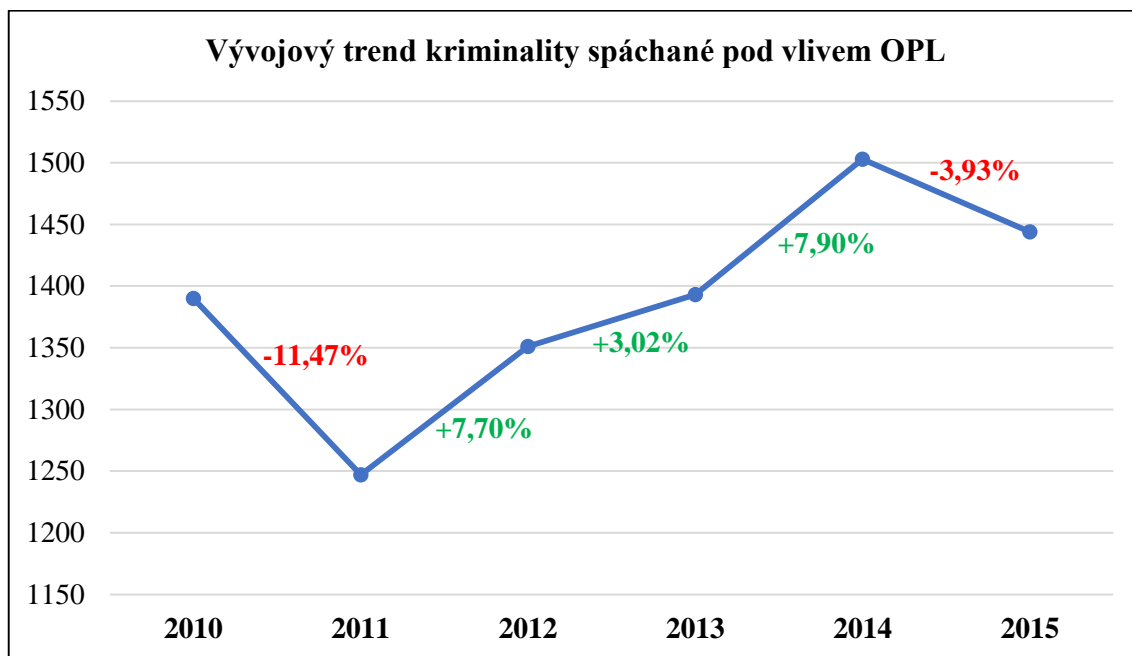
Míra růstu kriminality spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji						
	2010 - 2011	2011 - 2012	2012 - 2013	2013 - 2014	2014 - 2015	Průměrná míra růstu
Pod vlivem OPL	-11,47%	7,70%	3,02%	7,90%	-3,93%	6,37%
Pod vlivem OPL (mimo alkoholu)	-17,65%	30,36%	121,92%	50,00%	39,10%	30,64%
Pod vlivem alkoholu	-9,91%	7,30%	-3,68%	2,36%	-12,22%	-2,93%

Zdroj: Autor

Obrázek 5 znázorňuje vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015. K největšímu poklesu kriminality pod vlivem

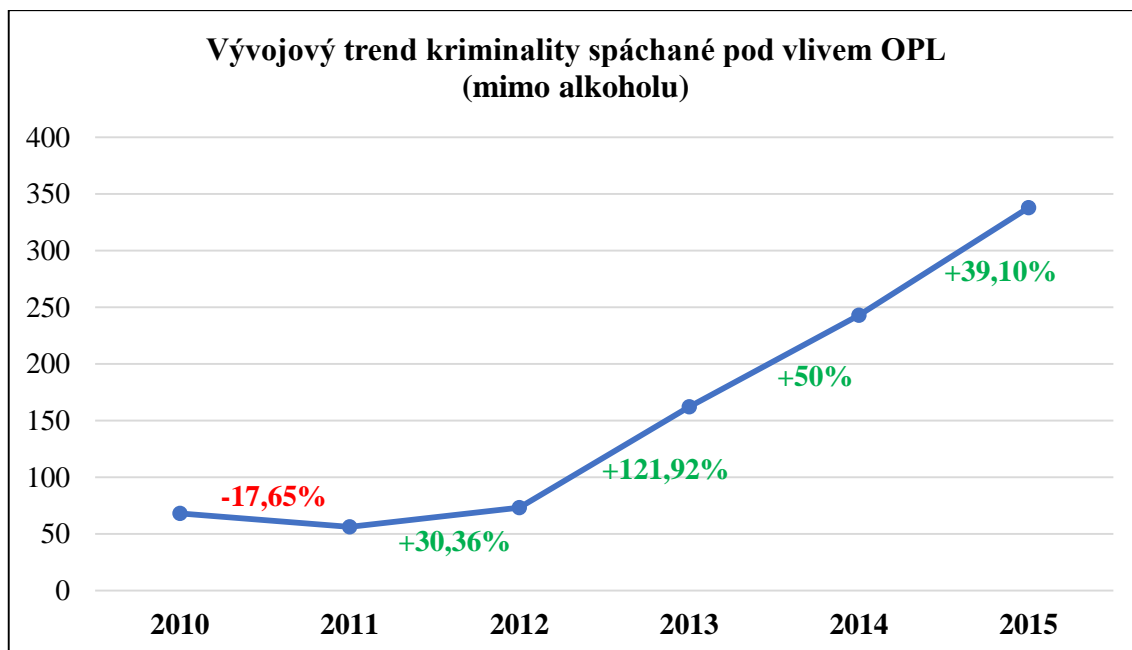
OPL došlo mezi lety 2010 – 2011, a to o 11,47 %. Další menší pokles kriminality pod vlivem OPL je zaznamenán mezi lety 2014 – 2015 se snížením o 3,93 %. Nicméně z celkového vývojového trendu je viditelný rostoucí trend kriminality pod vlivem OPL. K největším nárůstům došlo v letech 2011 – 2012 a 2013 – 2014.

Obrázek 5: Vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

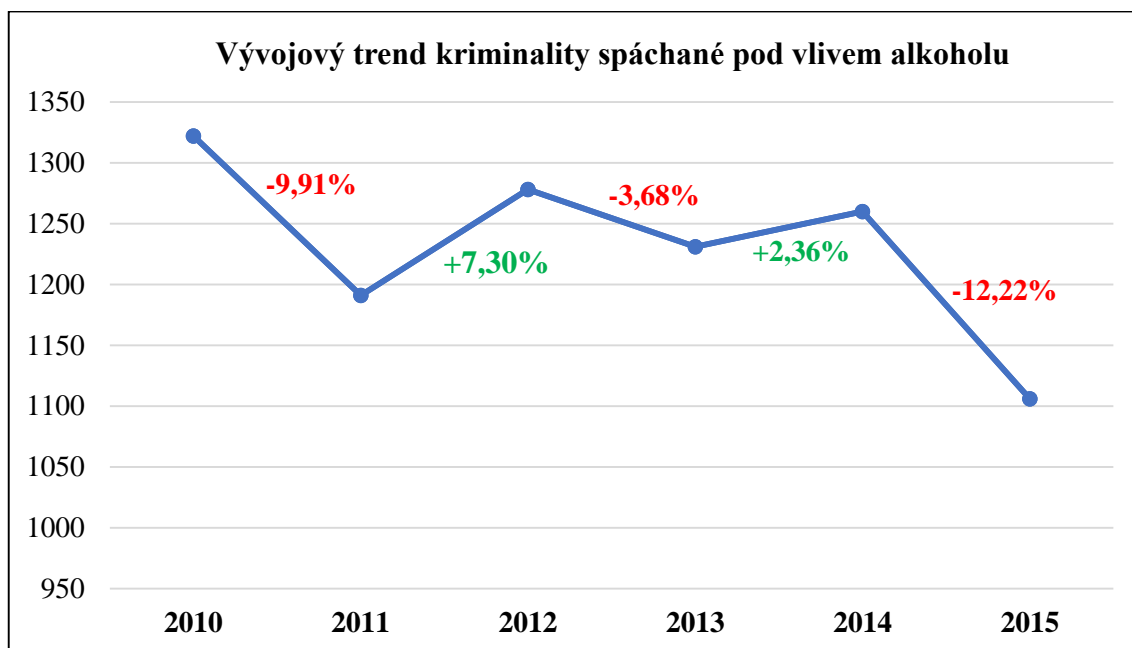
Obrázek 6 znázorňuje vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem OPL (mimo alkoholu) v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015. K poklesu kriminality pod vlivem OPL (mimo alkoholu) došlo mezi lety 2010 – 2011 se snížením o 17,65 %. Je zde vidět naprosto zřetelně vzrůstající trend kriminality pod vlivem OPL (mimo alkoholu), který započal v roce 2011. K extrémnímu nárůstu kriminality pod vlivem OPL (mimo alkoholu) došlo mezi lety 2012 – 2013 o neuvěřitelných 121,92 %.

Obrázek 6: Vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem OPL (mimo alkoholu) v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

Obrázek 7 zobrazuje vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015. K největšímu nárůstu kriminality pod vlivem alkoholu došlo mezi lety 2011 – 2012, celkem o 7,30 %. Mezi lety 2014 – 2015 je vidět největší snížení, a to o 12,22 %. Vývojový trend znázorňuje sestupný trend kriminality pod vlivem alkoholu v období 2010 – 2015.

Obrázek 7: Vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

3. 2 Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji

K získání informací o kriminalitě spáchané pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji jsem využil a zkoumal statistický soubor, který vede a zpracovává Policejní prezidium České Republiky, konkrétně Odbor informatiky a provozu informačních technologií. Informace o kriminalitě spáchané pod jednotlivými omamnými psychotropními látkami jsou veřejně nedostupné. Data mi poskytlo na vyžádání Policejní prezidium České Republiky pouze pro studijní a vědecké účely.

Následující tabulka 10 vyjadřuje absolutní hodnoty, kde je vidět, že za období 2010 – 2015 bylo pod vlivem pervitinu spácháno v Jihočeském kraji celkem 293 skutků. Kriminality pod vlivem amfetaminu bylo celkem spácháno 152 skutků. Pod vlivem marihuany se odehrálo celkem 111 skutků. Nejvíce však v roce 2015, kdy celkový počet dělal 67 skutků, což je neuvěřitelných 60,4 % z celého zkoumaného období.

Tabulka 10: Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015 (ni)

Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany (ni)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Pervitin	26	20	30	65	60	92	293
Amfetamin	5	8	11	16	54	58	152
Marihuana	4	1	3	15	21	67	111

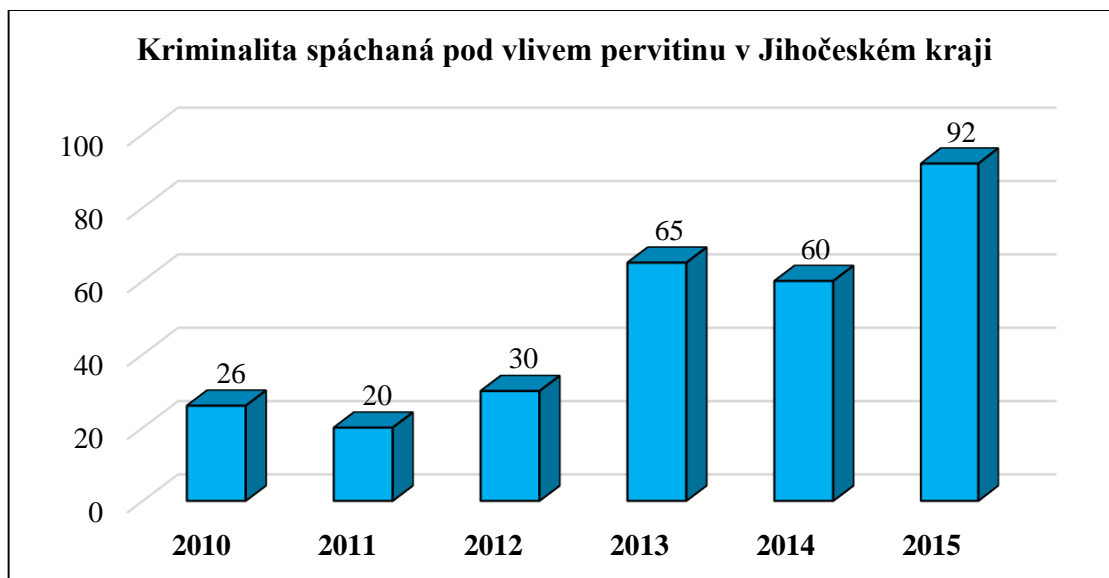
Zdroj: Autor

Tabulka 11: Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015 (fi%)

Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany (fi%)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Pervitin	8,9%	6,8%	10,2%	22,2%	20,5%	31,4%	100,0%
Amfetamin	3,3%	5,3%	7,2%	10,5%	35,5%	38,2%	100,0%
Marihuana	3,6%	0,9%	2,7%	13,5%	18,9%	60,4%	100,0%

Zdroj: Autor

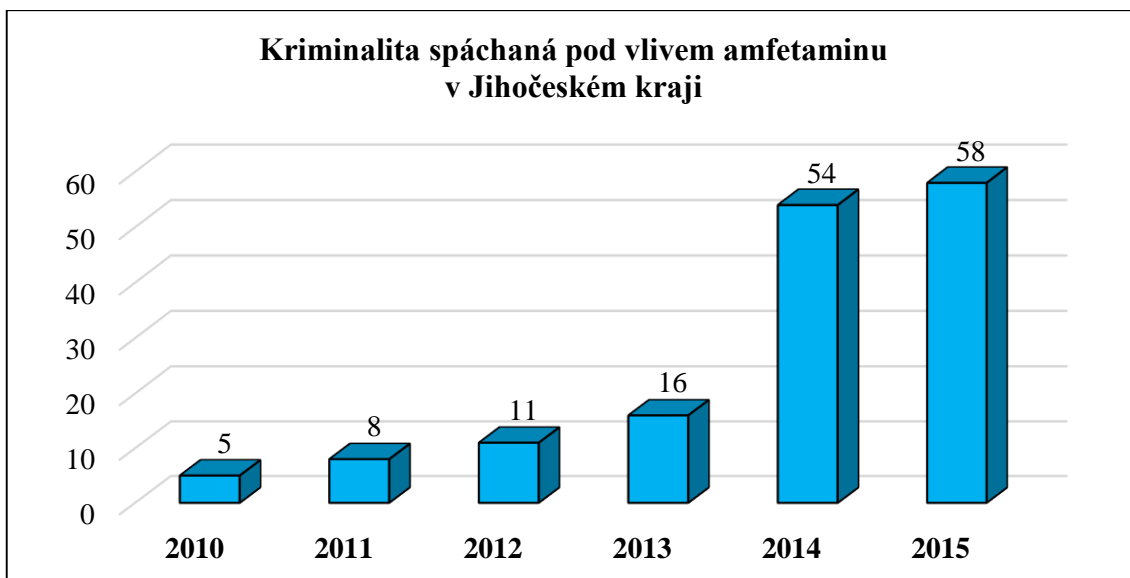
Na obrázku 8 lze pozorovat kriminalitu spáchanou pod vlivem pervitinu. Nejnižší kriminalita pod vlivem pervitinu se stala v roce 2011 v počtu 20 skutků. Rok 2015 znázorňuje největší počet kriminality pod vlivem pervitinu, a to v počtu 92 skutků. Už na první pohled je zřejmý vzestupný charakter kriminality pod vlivem pervitinu.

Obrázek 8: Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

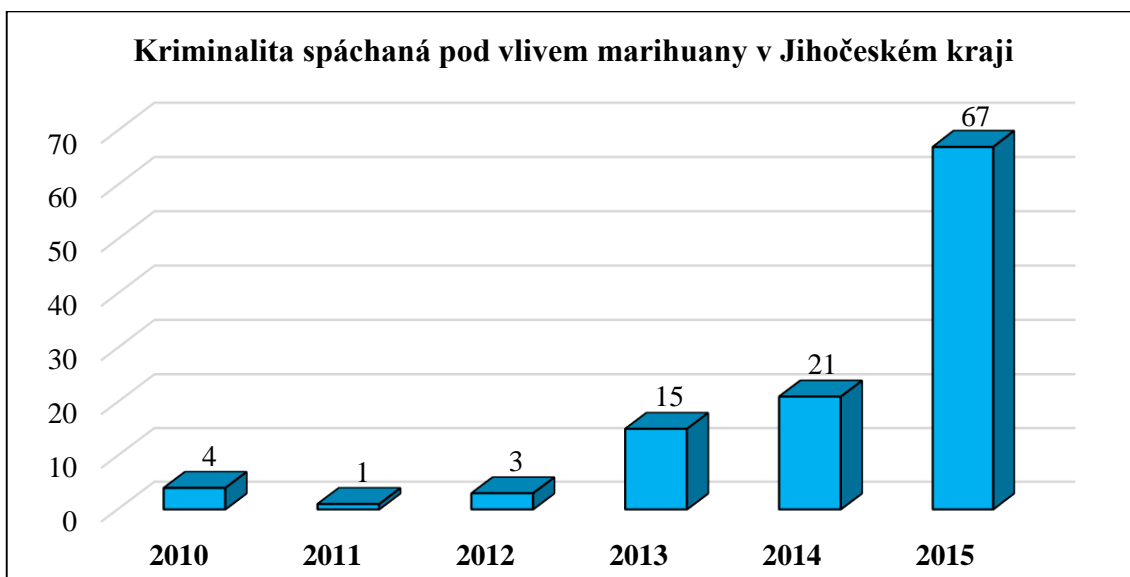
Následující obrázek 9 znázorňuje kriminalitu spáchanou pod vlivem amfetaminu. Nejmenší počet kriminality spáchané pod vlivem amfetaminu se odehrál v roce 2010 v počtu pouhých 5 skutků. Naopak v roce 2015 počet kriminality pod vlivem amfetaminu dosáhl počtu 58 skutků. Na obrázku je jasně viditelný rostoucí trend ve zkoumaném období. K největšímu nárůstu došlo mezi lety 2013 – 2014, kdy hodnoty kriminality vzrostly více než trojnásobně.

Obrázek 9: Kriminalita spáchaná pod vlivem amfetaminu v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

Kriminalita spáchaná pod vlivem marihuany v Jihočeském kraji je znázorněna na obrázku 10. Na první pohled je zde vidět rapidní nárůst kriminality pod vlivem marihuany mezi lety 2014 – 2015 z počtu 21 na 67 skutků. Nejnižší počet kriminality pod vlivem je evidován v roce 2011, a to pouhý 1 skutek.

Obrázek 10: Kriminalita spáchaná pod vlivem marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

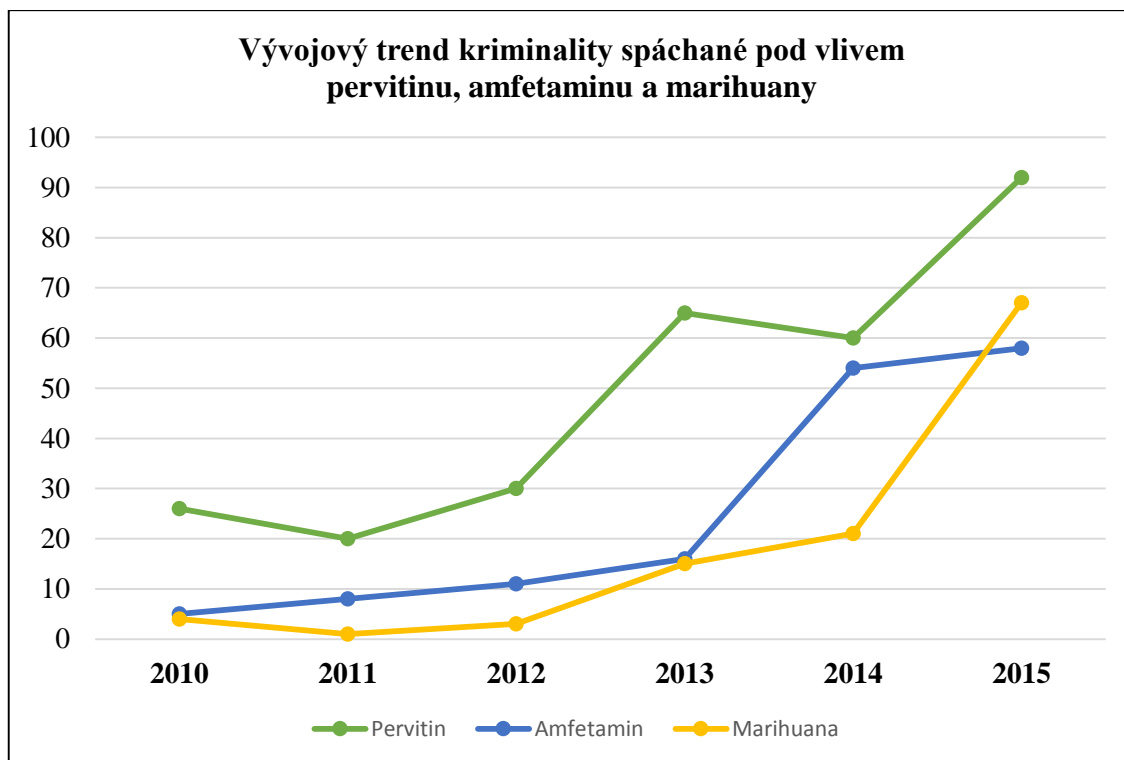
Tabulka 12 zobrazuje meziroční tempo růstu a průměrnou míru růstu kriminality pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany. Průměrná míra růstu kriminality v období 2010 – 2015 byla zaznamenána nejvíce u marihuany a to celkem 59,96 %. Kriminalita pod vlivem amfetaminu dosáhla průměrné míry růstu 50,46 %. Průměrná míra růstu 23,44% byla zaregistrována u kriminality pod vlivem pervitinu.

Tabulka 12: Míra růstu kriminality pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Míra růstu kriminality spáchané pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany						
	2010 - 2011	2011 - 2012	2012 - 2013	2013 - 2014	2014 - 2015	Průměrná míra růstu
Pervitin	-23,08%	50,00%	116,67%	-7,69%	53,33%	23,44%
Amfetamin	60,00%	37,50%	45,45%	237,50%	7,41%	50,46%
Marihuana	-75,00%	200,00%	400,00%	40,00%	219,00%	59,96%

Zdroj: Autor

Obrázek 11 znázorňuje vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015. K největšímu nárůstu kriminality pod vlivem pervitinu došlo mezi lety 2012 – 2013, a to o 116,67%. Z celkového vývojového trendu je viditelný rostoucí trend kriminality pod vlivem pervitinu. Znatelný nárůst kriminality pod vlivem amfetaminu je zaznamenán mezi lety 2013 – 2014 o neuvěřitelných 237,50 %. Celkový vývojový trend taktéž znázorňuje rostoucí trend kriminality pod vlivem amfetaminu. Největší nárůsty kriminality pod vlivem marihuany jsou evidovány mezi lety 2012 – 2013 a 2014 – 2015. Celkový vývojový trend kriminality pod vlivem marihuany rovněž zobrazuje rostoucí trend započatý v roce 2011.

Obrázek 11: Vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

3. 3 Skutky spáchané pod vlivem omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji

Třetí porovnávanou a zkoumanou oblastí jsou jednotlivé vybrané konkrétní skutky spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji v období 2010 – 2015. Skutky jsou klasifikovány podle takticko-statistické klasifikace a interních aktů řízení Policie ČR.

Následující tabulka 13 vyjadřuje absolutní hodnoty jednotlivých vybraných konkrétních skutků spáchaných pod vlivem OPL. Na první pohled je zřejmé, že za období 2010 – 2015 bylo nejčastěji spácháno pod vlivem OPL ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, celkem 3203 skutků. Dalšími nejčastěji páchanými skutky pod vlivem OPL jsou dopravní nehody silniční z nedbalosti s počtem 1264 skutků, úmyslné ublížení na zdraví, celkem 595 skutků, výtržnictví s počtem 578 skutků a nebezpečné vyhrožování s celkovým počtem 473 skutků. Pouze u vražd motivovaných osobnostními vztahy spáchaných pod vlivem OPL nebyly evidovány žádné skutky a to v roce 2010 a 2013.

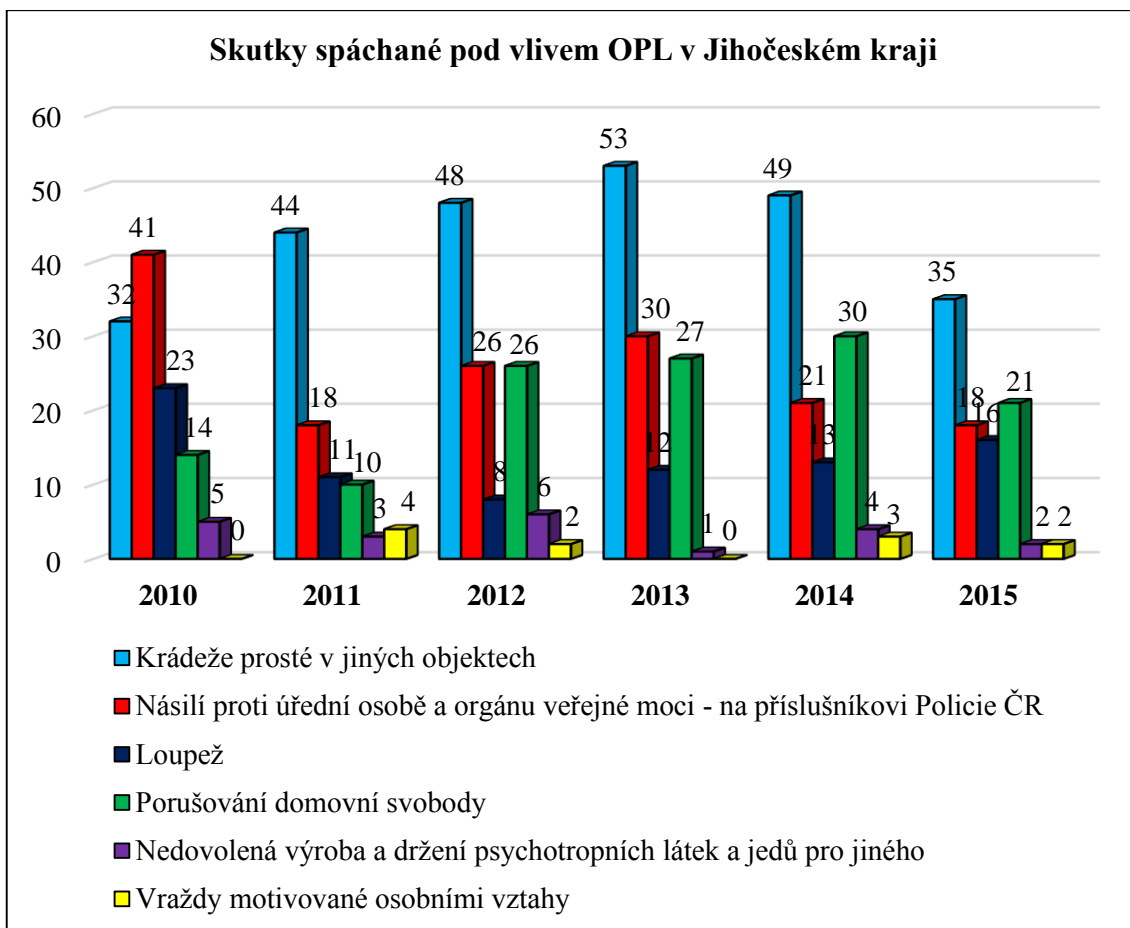
Tabulka 13: Skutky spáchané pod vlivem omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji

Skutky spáchané pod vlivem omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
	ni	ni	ni	ni	ni	ni	ni
Vraždy motivované osobními vztahy	x	4	2	x	3	2	11
Loupež	23	11	8	12	13	16	83
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci - na příslušníkovi Policie ČR	41	18	26	30	21	18	154
Úmyslné ublížení na zdraví	87	88	102	99	125	94	595
Nebezpečné vyhrožování	87	90	93	70	61	72	473
Porušování domovní svobody	14	10	26	27	30	21	128
Krádeže prosté v jiných objektech	32	44	48	53	49	35	261
Výtržnictví	98	103	104	102	98	73	578
Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného	5	3	6	1	4	2	21
Dopravní nehody silniční z nedbalosti	209	210	235	203	205	202	1264
Ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství	524	435	450	530	602	662	3203

Zdroj: Autor

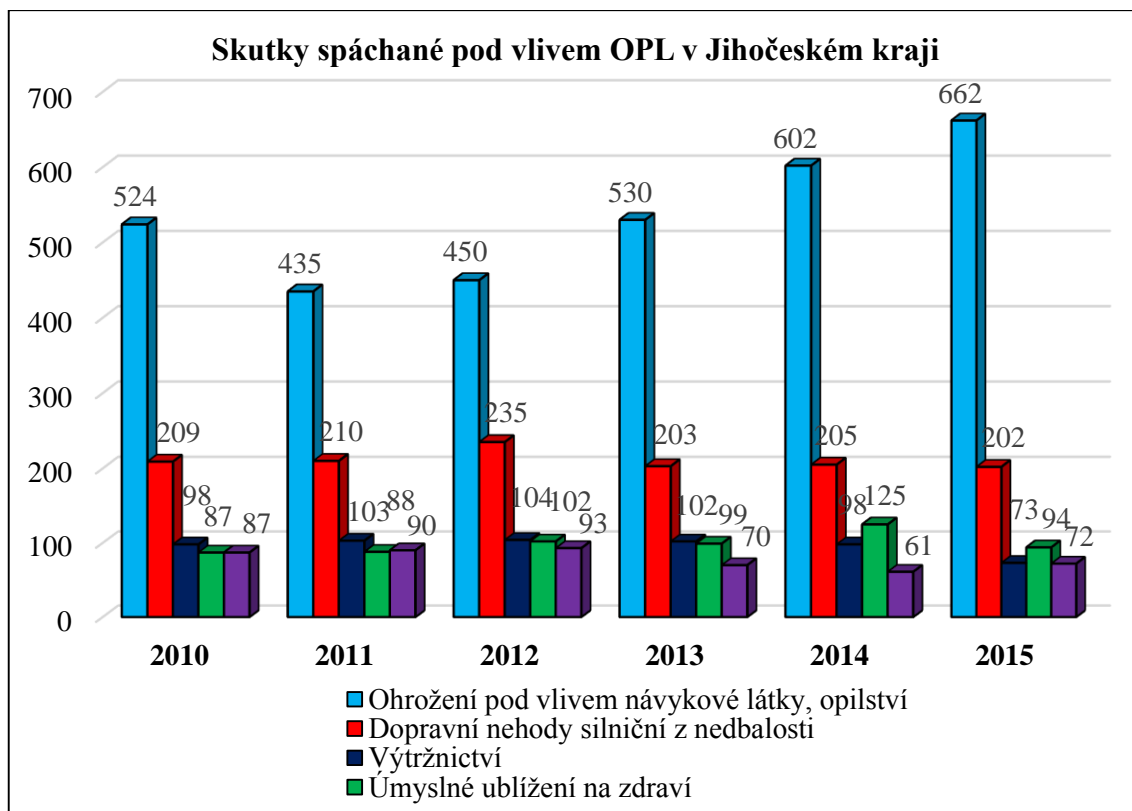
Obrázek 12 a 13 zobrazuje grafické znázornění vybraných konkrétních skutků spáchaných pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015. Většina těchto skutků má stagnující vývoj s mírnými vzestupy či sestupy mezi lety. Nicméně ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství znázorňuje vzestupný trend. Naopak násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci – na příslušníkovi Policie ČR zobrazuje sestupný trend.

Obrázek 12: Skutky spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

Obrázek 13: Skutky spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015

Zdroj: Autor

4. Diskuse

Z pohledu vědeckého přístupu je diskuse významnou částí bakalářské práce. V této kapitole bakalářské práce interpretuji výsledky, ke kterým jsem došel během výzkumu.

Výzkumná otázka byla formulována: **Jsou některé mimořádné události páchané v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek?**

Výzkumné šetření potvrdilo výzkumnou otázku, neboť opravdu dochází k mimořádným událostem páchaným v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek.

Na základě prostudované problematiky jsem si určil níže uvedené pomocné výzkumné otázky, které zpřesňují a konkretizují problém výzkumného šetření.

Jsou některé mimořádné události páchané v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek?

Výzkumné šetření skutečně potvrdilo, že v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015 docházelo k mimořádným událostem, které byly páchany pod vlivem omamných a psychotropních látek. Výzkumné šetření zaznamenalo, že za období 2010 – 2015 bylo spácháno v Jihočeském kraji celkem 8328 mimořádných událostí (skutků) pod vlivem omamných a psychotropních látek, z čehož bylo 7388 pod vlivem alkoholu, zbývajících 940 pod vlivem všech ostatních OPL. Nejvíce kriminality pod vlivem OPL (mimo alkoholu) se odehrálo v roce 2015, kdy celkový počet dělal 338 skutků, což je 36 % skutků z celého zkoumaného období. Ve zkoumaném období se v průměru ročně odehrálo 157 skutků pod vlivem OPL (mimo alkoholu) a 1231 skutků pod vlivem alkoholu.

Z výzkumného šetření vyplývá, že největší podíl kriminality spáchané pod vlivem OPL (mimo alkoholu) se odehrál v roce 2015, kdy tvořil 4,79 % z celkové počtu objasněné kriminality. Naopak podíl kriminality pod vlivem alkoholu byl ve stejném roce nejnižší za celé zkoumané období, kdy tvořil pouze 15,68 %, oproti roku 2010, kdy představovala 18,33 % z celkové kriminality.

Výzkumné otázky:

- 1) Jaký je vývojový trend mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015?

Výzkumné šetření zjistilo, že z celého zkoumaného období se objasnilo nejvíce kriminality pod vlivem OPL (včetně alkoholu) v roce 2014 v počtu 1503 skutků. Naopak nejméně kriminality pod vlivem OPL (včetně alkoholu) je evidováno v roce 2011 v počtu 1247 skutků.

Alkohol je legální (společensky tolerovaná) droga, která je ve statistikách kriminality vedených Policejním prezidiem ČR evidována jako součást omamných a psychotropních látek a také zvlášť samostatně. Z tohoto důvodu níže uvedu vývojový trend mimořádných událostí spáchaných pod vlivem OPL, pod vlivem OPL (mimo alkoholu) a pod vlivem alkoholu.

Výzkumné šetření zmapovalo, že mimořádné události (kriminalita) pod vlivem OPL mají rostoucí charakter. K největším nárůstům došlo v letech 2011 – 2012 a 2013 – 2014. Průměrná míra růstu kriminality pod vlivem OPL ve zkoumaném období byla 6,37 %.

Vývojový trend mimořádných událostí (kriminality) pod vlivem OPL (mimo alkoholu) naprosto zřetelně značí vzestupný trend, který započal v roce 2011. K extrémnímu nárůstu došlo mezi lety 2012 – 2013 o neuvěřitelných 121,92 %. Mimořádné události spáchané pod vlivem OPL (mimo alkoholu) dosáhly průměrné míry růstu 30,64 %.

Vývojový trend mimořádných událostí (kriminality) pod vlivem alkoholu zobrazuje sestupný trend. K největšímu snížení mimořádných událostí spáchaných pod vlivem alkoholu došlo mezi lety 2014 – 2015. Ve zkoumaném období průměrná míra poklesu mimořádných událostí spáchaných pod vlivem alkoholu byla 2,93 %.

- 2) Liší se charakter a četnost mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015?

Nejméně mimořádných událostí (kriminality) pod vlivem OPL (včetně alkoholu) se odehrálo v roce 2011 v počtu 1247 skutků. Nejvíce kriminality pod vlivem OPL (včetně alkoholu) bylo zjištěno v roce 2014 v celkovém počtu 1503 skutků. Nejnižší kriminalita pod vlivem OPL (mimo alkoholu) se stala v roce 2011 v počtu 56 skutků. Největší kriminalita pod vlivem OPL (mimo alkoholu) se odehrála v roce 2015 v počtu 338 skutků. Naopak ve stejném roce byl evidován nejnižší počet kriminality pod vlivem alkoholu, kdy došlo ke spáchání 1106 skutků. Z výzkumného šetření vyplynulo, že mezi mimořádnými událostmi spáchanými pod vlivem OPL (mimo alkoholu) a pod vlivem alkoholu jsou odlišnosti v charakteru a četnosti mezi danými léty výzkumu.

3) Jaký je vývojový trend mimořádných událostí pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015?

Výzkumné šetření zjistilo, že za období 2010 – 2015 bylo spácháno v Jihočeském kraji celkem 293 skutků pod vlivem pervitinu, 152 skutků pod vlivem amfetaminu a 111 skutků pod vlivem marihuany. Nejméně mimořádných událostí pod vlivem pervitinu, amfetaminu či marihuany se stalo v roce 2011. Největší počet mimořádných událostí pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany je evidován u všech v roce 2015, a to v počtu 92, 58 a 67 skutků. Výzkumné šetření zaznamenalo u mimořádných událostí spáchaných pod vlivem pervitinu, amfetaminu i marihuany totožný vývojový trend vzestupného charakteru. K největšímu nárůstu dochází u mimořádných událostí spáchaných pod vlivem marihuany s průměrnou mírou růstu 59,96 % v období 2010 – 2015.

4) Jaké jsou vybrané jednotlivé konkrétní skutky pachatele při mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji v časovém horizontu 5 let – období 2010 – 2015?

Z výzkumného šetření vyplývá, že v Jihočeském kraji je nejčastěji mimořádná událost pod vlivem OPL spáchána skutkem 1) ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, 2) dopravní nehody silniční z nedbalosti, 3) úmyslné ublížení na zdraví, 4) výtržnictví, 5) nebezpečné vyhrožování atd. Zkoumané skutky spáchané pod vlivem OPL mají většina stagrující vývoj s mírnými vzestupy či sestupy mezi lety. Nicméně ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství znázorňuje vzestupný trend. Naopak násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci – na příslušníkovi Policie ČR zobrazuje sestupný trend.

Celý výzkum prokázal vzestupný vývojový trend mimořádných událostí páchaných v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek.

5. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vymezit teoretická východiska, základní pojmy týkající se mimořádných událostí v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek (OPL). Dále provedení empirického kvantitativního výzkumu, jehož hlavním cílem bylo deskriptivně zmapovat vývojový trend mimořádných událostí v souvislosti s užitím OPL v Jihočeském kraji. Rád bych zde samozřejmě zmínil, že oficiální statistiky kriminality vedené Policejním prezidiem ČR jsou pravděpodobně pouze „vrchol ledovce“ skutečně páchané kriminality pod vlivem OPL. Jsem si jist, že výše zmiňované cíle byly splněny.

Provedeným výzkumným šetřením jsem si odpověděl na výzkumný problém, formulovaný pomocí výzkumných otázek a dospěl k závěru, že některé mimořádné události jsou skutečně páchany pod vlivem OPL. Dále mimořádné události (kriminalita) v souvislosti s užitím OPL mají rostoucí trend v Jihočeském kraji. Mimořádné události pod vlivem OPL (mimo alkoholu) vykazují značně vzestupný trend. Naopak u mimořádných událostí v souvislosti s užitím alkoholu byl zjištěn mírně sestupný trend. Z výzkumného šetření vyplynulo, že mezi mimořádnými událostmi spáchanými pod vlivem OPL (mimo alkoholu) a pod vlivem alkoholu jsou odlišnosti v charakteru a četnosti mezi danými léty výzkumu.

Výzkumné šetření zaznamenalo u mimořádných událostí spáchaných pod vlivem pervitinu, amfetaminu i marihuany totožný vývojový trend vzestupného charakteru.

Z výzkumného šetření vyplývá, že v Jihočeském kraji je nejčastěji mimořádná událost pod vlivem OPL spáchaná skutkem 1) ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, 2) dopravní nehody silniční z nedbalosti, 3) úmyslné ublížení na zdraví, 4) výtržnictví, 5) nebezpečné vyhrožování atd.

Práce bude předána Krajskému ředitelství policie Jihočeského kraje a může poskytnout policistům celkový obraz o drogové problematice a pohled na dosavadní vývoj v posledních letech a možnou prognózu vývoje budoucího. Tato práce může poskytnout či zlepšit objektivní informovanost široké veřejnosti či odborné veřejnosti a může podpořit prevenci vzniku nežádoucích sociálně patologických jevů. Práce by mohla sloužit jako podklad pro publikaci článku pro regionální média (např. Zpravodajský portál Budějcká Drbna) a zvýšit povědomí o této problematice. Bakalářská práce může sloužit jako zdroj informací pro vybrané školské zařízení, např. Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích a TRIVIS Střední škola veřejnoprávní Vodňany.

6. Seznam literatury

- 1) BÁRTLOVÁ, S. et al., 2009. *Výzkum v ošetrovatelství*. 2. přepracované a doplněné vydání. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. 185 s. ISBN 978-80-7013-467-2.
- 2) ČABALOVÁ, D., 2011. *Pedagogika I: Studijní opora k předmětu KPG/ PGI – první část*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: http://fpe.zcu.cz/export/sites/fpe/study/celozivotni_vzdelavani/nabidka/ESF_mistri/materialy2011/LS_podpory/kpg_pg1/KPG_PG1_c1.pdf
- 3) DISMAN, M., 2008. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum. 374 s. ISBN 978-80-246-0139-7.
- 4) Drug Enforcement Administration, U.S. Department of Justice, 2015: A DEA Resource Guide. *Amphetamines*. Drugs of Abuse. 88 p. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: https://www.dea.gov/pr/multimedia-library/publications/drug_of_abuse.pdf#page=46
- 5) DUPAL, L., 2010. *Kniha o marihuaně*. 3. rozšířené vydání. Mařa. 175 s. ISBN 978-80-7287-136-0.
- 6) Echo Media, a.s., 2015. *Nejdekadentnější země světa? Česká Republika*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://echo24.cz/a/irZYg/nejdekadentnejši-zeme-sveta-ceska-republika>
- 7) European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2016. *European Drug Report 2016: Trends and Developments*. Publications Office of the European Union, Luxembourg. [online]. [cit. 2017-03-19]. ISBN: 978-92-9168-890-6. Dostupné z: <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2637/TDAT16001ENN.pdf>
- 8) European Union, 2016. *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA)*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/emcdda>
- 9) IVERSEN, L., 2006. *Léky a drogy*. 1. vydání. Dokořán. 144 s. ISBN 80-7363-061-3.
- 10) KALINA, K., 2003. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vydání. Praha: Úřad vlády České republiky. 319 s. ISBN 80-867-3405-6.

- 11) KARHAN, J., 2010. *Řešení vybraných mimořádných událostí v působnosti Policie České republiky*. Diplomová práce, vedoucí práce PaedDr. Ing. Jan Zelinka. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 95 s. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/12840/karhan_2010_dp.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- 12) Kolektiv autorů sdružení SANANIM, 2007. *Drogy: otázky a odpovědi: příručka pro rodinné příslušníky a pomáhající profese*. 1. vydání. Portál. 200 s. ISBN 978-80-7367-223-2.
- 13) KRMENČÍK, P., 2007: Enpsyro. *Historie užívání drog*. Encyklopedie psychotropních rostlin. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.biotox.cz/enpsyro/index.php?L=0&P=2016&R=pj3ohis>
- 14) KRMENČÍK, P., 2007: Enpsyro. *Základní dělení drog*. Encyklopedie psychotropních rostlin. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.biotox.cz/enpsyro/index.php?L=obe&P=3906&R=pj3oroz#2>
- 15) MANN, J., 1996. *Jedy, drogy, léky*. 1. vydání. Academia. 203 s. ISBN 80-200-0508-3.
- 16) MARTINEK, J., 2016. *Základní rozdělení mimořádných událostí*. Magistrát města Hradec Králové. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.hradeckralove.org/urad/zakladni-rozdeleni-mimoradnych-udalosti>
- 17) MEDITORIAL, © 2016. *Rozdělení drog* [online]. [cit. 2016-05-04]. ISSN 1804-0799. Dostupné z: <http://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>
- 18) MINAŘÍK, J., © 2009. *Heroin*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/opiaty/heroin.html>
- 19) MINAŘÍK, J., © 2009. *Konopné drogy – marihuana, hašiš*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/konopne-drogy-uvod.html>
- 20) MINAŘÍK, J., © 2009. *Opium*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/opiaty/opium.html>
- 21) Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., ze dne 7. prosince 2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. 2009. [online]. [cit. 2017-03-19]. In: Sbíрка zákonů. Dostupné z:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=69931&name=455~2F2009&rpp=15#local-content>

- 22) Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ze dne 14. prosince 2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. 2009. [online]. [cit. 2017-03-19]. In: Sběrka zákonů. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=69981&name=467&rpp=15#local-content>
- 23) Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., ze dne 18. prosince 2013, o seznamech návykových látek. 2013. [online]. [cit. 2017-03-19]. In: Sběrka zákonů. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=81277&name=463~2F2013&rpp=15#local-content>
- 24) NIH...Turning Discovery Into Health®. 2016. *What is marijuana?*. National Institute on Drug Abuse: Advancing Addiction Science. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <https://www.drugabuse.gov/publications/drugfacts/marijuana>
- 25) NIH...Turning Discovery Into Health®. 2016. *What is methamphetamine?*. National Institute on Drug Abuse: Advancing Addiction Science. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <https://www.drugabuse.gov/publications/drugfacts/methamphetamine>
- 26) Policie České Republiky, © 2017. *Jihočeská policie se představuje*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/jihoceska-policie-se-predstavuje.aspx>
- 27) SANANIM, © 2009. *Konopné drogy*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/konopne-drogy-uvod/konopne-drogy.html>
- 28) SANANIM, © 2009. *LSD*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/halucinogeny/lsd.html>
- 29) SANANIM, © 2009. *Pervitin*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/stimulacni-drogy/pervitin.html>
- 30) Společnost Podané ruce, o.p.s., © 2009: *Extc.cz. Amfetaminy*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/amfetaminy.html>
- 31) Společnost Podané ruce, o.p.s., © 2009: *Extc.cz. Heroin*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.extc.cz/heroin.html>

- 32) SURVIO, 2013. *Kvantitativní výzkum 1 – úvod*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://www.survio.com/cs/blog/serialy/kvantitativni-vyzkum-1-uvod>
- 33) ŠTÁBLOVÁ, R. et al., 2005. *Drogy*. 1. vydání. Policejní akademie České Republiky. 115 s. ISBN 80-7251-186-6.
- 34) VALÍČEK, P., 2000. *Rostlinné omamné drogy*. 1. vydání. Start. 191 s. ISBN 80-86231-09-7.
- 35) Vláda České Republiky, 2014. *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018*. [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/1592/288/narodni_protidrogova_strategie_2010-2018_revize01.pdf
- 36) VOREL, F., 1996. *Toxikologie*. 1. vydání. Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, České Budějovice. 109 s. ISBN 80-7040-172-9.
- 37) ZÁBRANSKÝ, T., 2003. *Drogová epidemiologie*. 1. vydání. Univerzita Palackého v Olomouci. 95 s. ISBN: 80-244-0709-4.
- 38) Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. 1990. [online]. [cit. 2017-03-19]. In: Sbíрка zákonů. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=38544&name=p~C5~99estupc~C3~ADch&rpp=100#local-content>
- 39) Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. 1998. [online]. [cit. 2017-03-19]. In: Sbíрка zákonů. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=46725&name=n~C3~A1vykov~C3~BDch~20l~C3~A1tk~C3~A1ch&rpp=100#local-content>
- 40) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. 2000. [online]. [cit. 2017-03-19]. In: Sbíрка zákonů. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49556&name=239~2F2000&rpp=15#local-content>
- 41) Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). 2000. [online]. [cit. 2017-03-19]. In: Sbíрка zákonů. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49756&name=provozu~20na~20pozemn~C3~ADch&rpp=100#local-content>
- 42) Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. 2005. [online]. [cit. 2017-03-19]. In: Sbíрка zákonů.

Dostupné z:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=60445&name=n~C3~A1vykov~C3~BDch~20l~C3~A1tek&rpp=100#local-content>

43) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. 2009. In:

Sbírka zákonů. Dostupné z:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=68040&name=trestn~C3~AD&rpp=100#local-content>

7. Seznam tabulek

Tabulka 1: Česká Republika – Záchyty drog v roce 2014.....	26
Tabulka 2: Časový harmonogram výzkumu.....	32
Tabulka 3: Informace o Jihočeském Kraji.....	35
Tabulka 4: Kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015 (ni).....	36
Tabulka 5: Kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015 (fi%)	36
Tabulka 6: Průměrná roční kriminalita v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015.....	36
Tabulka 7: Míra objasněnosti kriminality v Jihočeském kraji.....	37
Tabulka 8: Podíl kriminality spáchané pod vlivem OPL z celkové kriminality.....	38
Tabulka 9: Míra růstu kriminality spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	40
Tabulka 10: Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015 (ni).....	43
Tabulka 11: Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 – 2015 (fi%)	43
Tabulka 12: Míra růstu kriminality pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	46
Tabulka 13: Skutky spáchané pod vlivem omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji	48

8. Seznam obrázků

Obrázek 1: Orientační přehled – odhady užívání drog v Evropské unii.....	25
Obrázek 2: Celková kriminalita a kriminalita spáchaná pod vlivem OPL (včetně alkoholu)	38
Obrázek 3: Kriminalita spáchaná pod vlivem OPL (mimo alkoholu) v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	39
Obrázek 4: Kriminalita spáchaná pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	40
Obrázek 5: Vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	41
Obrázek 6: Vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem OPL (mimo alkoholu) v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	42
Obrázek 7: Vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem alkoholu v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	43
Obrázek 8: Kriminalita spáchaná pod vlivem pervitinu v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	44
Obrázek 9: Kriminalita spáchaná pod vlivem amfetaminu v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	45
Obrázek 10: Kriminalita spáchaná pod vlivem marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	45
Obrázek 11: Vývojový trend kriminality spáchané pod vlivem pervitinu, amfetaminu a marihuany v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015.....	47
Obrázek 12: Skutky spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	49
Obrázek 13: Skutky spáchané pod vlivem OPL v Jihočeském kraji za období 2010 - 2015	50

9. Seznam příloh

Příloha 1 Povolení ke sběru dat

	
Pomáhat a chránit	POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY Odbor informatiky a provozu informačních technologií

Č.j. PPR-2434-15/ČJ-2016-990580

Praha 20. dubna 2016
Počet listů: 1
Příloha: 1/1 el. soubor

Vážený pan
Václav Profant
Vinařického 413
397 01 P í s e k
v.profant95@gmail.com

Statistická data týkající se omamných a psychotropních látek - odpověď

V příloze vám zasílám požadovaná data evidované kriminální statistikou Policie ČR k vaší žádosti týkající se zadání bakalářské práce na téma Mimořádné události v souvislosti s užitím omamných a psychotropních látek v Jihočeském kraji. Součástí přílohy je také číselník Takticko-statistické klasifikace (kódů TSK) které pro služební úkoly Policie ČR nahrazují ustanovení zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

Upozorňuji dále, že v roce 2015 došlo k úpravě a změně některých položek psychotropních látek na žádost útvaru Národní protidrogové centrály Služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR.

Přebírající byl seznámen s tím, že předaná nestandardně zpracovaná data z kriminální statistiky, jsou určena pouze pro studijní a vědecké účely. Data v sobě neobsahují žádné osobní údaje, které by byly schopny ztotožnit osoby poškozených (obětí) nebo pachatelů trestné činnosti.

Zdrojem dat je informační systém ESK (Evidenčně statistický systém kriminality).

V případě dalších dotazů kontaktujte přímo zpracovatele

Zpracoval : Ing. Bc. Vladimír Stolín, tel. 974 834 856
Mail: vladimir.stolin@pccr.cz

plk. Ing. Tomáš HAMPL
vedoucí odboru
z r. plk. Ing. Karel Matucha
vedoucí oddělení řízení projektů

Strojnická 27
170 89 Praha 7

Tel.: +420 974 835 762
Fax: +420 974 836 658
Email: pp.oipit.sekret@pccr.cz

POLICIE
ČESKÉ REPUBLIKY

www.policie.cz

10. Seznam zkratek

- CNS – centrální nervová soustava
- ČR – Česká Republika
- EU – Evropské unie
- OPL – omamné a psychotropní látky
- THC – Delta-9-tetrahydrokanabinol
- ÚO – Územní odbor